

ZASTAVILI
JSME SE S...
J.
ROTOVOU
STR. 53

POHLEDEM...
L. RICHTERA

STR. 57

DĚLO SE V...
SEMINÁŘI A
STR. 55

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

13. června 2005

pondělí

číslo 3.

V neděli jsme se rozloučili s recitátory - v tomto čísle můžete najít komplexnější materiál vztahující se k dětské recitaci, který navazuje na článek v čísle 2. S tím souvisí i rozhovor s Jiřinou Rottovou a také rozloučení s nedávno zesnulou Šárkou Štembergovou, která stála u zrodu metodiky mluvní výchovy dětí.

Toto číslo zaměřuje pozornost již také na přehlídku souborů, proto nabízí rozhovor s Hankou Frankovou o dětském herci a anketu, která se jím vzdáleně inspiruje. Po několik dalších dní budeme nahlížet na dětské divadlo z různých stran. Dnes se můžeme zamyslet nad tím, co všechno v sobě skrývá pojem dětský herec - schopnost soustředit se na sebe a své partnery ve hře, dovednost vstoupit do role a vystoupit z ní, jednat v roli. Ale také stejně jako v případě recitace umět pracovat se svým vlastním tělem, správně dýchat, artikulovat a zajímavě se vyjadřovat. Mít rozhled a umět se dívat kolem sebe. Není toho zrovna málo, že?

ID

Ze schránky...**Jméno:** Jakub Pazdera**Kategorie:** III.**Autor:** René Gosciny**Text:** Kouřím**Kdo ti pomohl s textem:** S textem mi pomohla paní učitelka Alena Trunečková ze ZUŠ Žerotín.**Proč sis vybral ten text:** Protože sedí k mému věku a já jsem taky takovej Mikuláš.**Co tě na něm zaujalo:** To, že táta Mikuláše doplatil na to, že Mikuláš kouřil.**Kdo tě v III. kategorii zaujal nejvíce:** Ondra. Ten co recitoval o svoji sestře, která chtěla jako společný dárek baseta.**Proč ses přihlásil do dramafáku:** Protože jsem chtěl mít něco společného s divadlem.**Autor:** Filip Sedlák, III. kategorie.**Jméno:** Filip Sedlák**Kategorie:** III.**Autor:** Olga Hejná**Text:** Socha**Kdo ti pomohl s textem:** Paní učitelka Marcela Kovaříková.**Proč sis vybral tento text:** Protože se mi líbil nejvíce.**Co tě na tvém textu zaujalo:** Mě se ten text líbí úplně celý, není tam nic, co by se mi líbilo víc, nebo méně.**Kdo se ti ze III. kategorie líbil nejvíce a proč:** Asi Tomáš, co dělal toho kouzelníka, protože mě chytil a nepustil.**Už jsi někdy byl na národní přehlídce:** V Trutnově jsem ještě nebyl, ale minulý rok jsem byl v Uherském Hradišti.**Autor:** Jakub Pazdera, III. kategorie.

Moc se mi tady v Trutnově líbí a byla jsem nadšená, že k večeři nebyla dušená mrkev :-)
Atmosféra tady panuje celkem dobrá, až na to, že usínám s hrůzou, aby na mě nespadla vycpanina smradlocha ze stěny:-)
Je to tu fakt super. Maky

OD ŠOTKA

■ V čísle 2 na str. 38 a 39 šotek přehodil titulky mezi články - zápis z besedy lektorské sboru s recitátory IV. kategorie je na str. 38 a diskusní klub pro doprovod recitátorů II. a III. kategorie je na str. 39.

■ Omluva patří i semináři A, jehož článek se schoval před nalitím do rádků na tajné místo! Prohrabali jsme všechny zásuvky a našli ho. Je v čísle 3.

Autorem fotografie na titulní straně je Michal Drtina. Fotografuje velmi ostře. Je tak dokonale, že předvidá i oč jej šéfredaktor požádá. Foto J. Rottové mněl hotové o tři hodiny dříve, než jej dostal za úkol.

DĚTSKÉ DIVADLO Z POHLEDU HERCE

Rozhovor s Hanou Frankovou - vedoucí souborů, režisérkou, herečkou

Získat rozhovor s Hanou Frankovou není jen tak. Tento byl proveden korespondenčně mezi dvěma premiérami a takřka na poslední chvíli. Hanka se stala uznávanou odbornicí na problémy práce s dětským hercem a to v rovině profesionálního divadla a i divadla dětského. Má za sebou pěknou řádku představení a přehřelou zkušenosti při práci vedoucího dětského souboru a profesionální herecké zkušenosti s dětmi.

Hanko, pro začátek zkus pojmenovat rozdíly při práci s dětským hercem v představení profesionálního divadla a v představení dětského souboru.

No, záleží na tom, kdo je režisérem - ať už tam či tam. Jak je ten člověk obeznámený s dítětem jako osobností, s jeho momentální zkušeností životní i divadelní. Co od dítěte chce a jakou bude volit cestu. Zkušenost divadelní práce mě už před lety přivedla k tomu, že se mi nechce dělit divadlo na profesionální a amatérské, možná ani v současné chvíli na závislé a nezávislé, ale fakt jenom na dobré a blbě./Když jsme byli předloni na bienále divadel pro mladé publikum v Lyonu, nevěděli jsme, kdo se živí jen divadlem a kdo ho dělá vedle svého druhého zaměstnání./ I v obyčejném provozním divadle oblastního typu může být práce s dítětem v dětských rolích velice připravená, smysluplná a vedená i v zájmu dítěte, ne jen divadelního provozu, a stejně tak může dojít v dětském souboru k práci, ve které se dítě jen použije, v horším případě zneužije. Moje čerstvá lektorská a divácká zkušenost z letošního jara. Tak to je pro mě asi ten první zásadní bod - režisér.

Kdy zračou děti toužit po opravdových rolích a psychologickém herectví? Nastane tento okamžik vždy? Proč?

Já na tyto otázky neumím odpovědět, protože mám potíže s termínem psychologické herectví versus dítě. A pak nevím, co jsou to pro děti „opravdové role“. Vím, že na mě visí několik párů očí, když si rozdělujeme repliky ve sborových částech textu. Je jasné, že se většina dětí chce zviditelnit alespoň malým sólem. Ale neplatí to u všech. Měla jsem v souboru holčičku, dnes je z ní dvacetiletá slečna, která psala výborné básničky, ale byla tak zakřiknutá, že byl problém z ní dostat slovo, přesto je v souboru dodnes a je nejradši schovaná mezi ostatními. To je individuální. Nechci zobecňovat.

(Myslela jsem to tak: párkrát se mi stalo, že moje děti v souboru přišly s požadavkem takové role, v níž by mohly prožívat roli daleko staršího člověka se zkušenostmi, které si ani nedovedly představit. A vůbec hrát tak, jak vidají ve velkých divadlech - třeba na Vinohradech. Myslím, že je to pro vedoucího obtížná situace - už se mi ale nepodařilo s Hankou navázat další spojení, abychom tuto otázku více rozebraly.)

Jaké obtíže přináší reprízování v dětském divadle? Kolik repríz bys doporučila dětským souborům? Jak lze dětem pro reprízy obnovovat či prohlubovat motivaci k práci?

Možná směřuješ ke zmechanizování tvaru, ke ztrátě atmosféry v představení. Já mám ve své práci tu výhodu, že všechno vždycky tak klopotně dobíhám a absolutně nestíhám zapracovat všechno, co si představuju, že je práce na rok dopředu. A potom, když se soubor rád vidí i obyčejně lidsky není moc co řešit. Na otázku počtu repríz se nedá odpovědět paušálně. To přece závisí na mnoha aspektech. Nikdy dopředu nevíme, jestli se ta inscenace vůbec podaří, natož jak dlouho nás bude bavit, jak dlouho si s ní budeme chtít pohrávat, jak dlouho se budeme bavit navzájem atd. Když se zadaří a máme pořád co říkat, pak doporučuji vytřískat z ní, co se dá. Takový „návrat energie vynaložen“. /Bochořákův Betlem hraju už s druhou holčičkou, ta první moc vyrostla, Bajky hrajeme od roku 2002, Strašidla a krásné panny se hrály téměř šedesátkrát, dernierujeme Krále Williama, kde od premiéry zestárlí 14-18ti letí herci o dva roky a mě dost bavilo to pozorovat./ A co se týče obnovování motivaci, to souvisí s tím, že práce premiérou nekončí, nabírají se nové impulsy, zpracovávají nové nápady. A když i ty dojdou, jsou tu pořád přítomné připomínky k jednotlivým představením.

Kanaďan Daun Braun měl v Pasti na myši jeden výborný způsob pro „čerstvý dech“ - hraj to dneska jako zírafa. Vyzkoušela jsem ještě ropuchu.

Líší se práce s dětským hercem podle věku? Jak?

Tak jako u jakékoli jiné práce. Slovník, tempo, přirovnání. Ale pořád jako s kolegou, to se nemění.

Jaké problémy přináší dětem fixace textu? Jsi zastáncem názoru, že na použitím slovu v dětském divadle velmi záleží a autora nelze „přepisovat dětem do pusy“? Proč?

To záleží na tom jakou volíme předlohu, jakou poetiku text má. Pracujeme-li s dobrým textovým materiálem snažím se postupně dětem jazyk postav „čistit“. Tam, kde text není až tak muzikou, mi nevádí skromný přepis. Záleží na autorovi, jeho stylu. Vedle Šrámka bude náš dnešní hovorový jazyk nutně působit jako omyl. Pokud nepůjde o záměr, kterému ovšem musíme přiřadit jasný čtecí kód. On ten „přepis“ se nemusí týkat jen slov.

A fixace? Vždycky se herci snadněji učí i pamatuje text, má-li ho spojený s dobře vystavěnou dramatickou situací, která mu přináší konkrétní fyzické jednání. Psaný text malým dětem /rozhodně pod deset let, někdy i nad - podle zkušenosti i typu textu/ dávám do ruky až v konečné fázi práce. I když vím, že je to práce zdoluhavá, vyplácí se. Učíme se text vyprávěním příběhu, přehráváním vlastními slovy a jejich postupným nahrazováním slovy autora. Tak se konečně učíme i my dospělí, když si rozkrýváme dialogy. Ale ještě jednou podtrhuji slova - situace - jednání. Ve své poslední práci jsem vědomě postavila dvě děti /14letý kluk a 12leté děvče, s kterými pracuju třetím rokem / proti sobě a bez možnosti změny pozic, bez jakékoli činnosti s rekvizitou jsem je nechala vést dialog. Mohla jsem si to dovolit jako inventuru dvou hereckých osobností, které se naučily pracovat s tělem, s partnerem, s vnitřní energií i s atmosférou celku. Pro zkoušení, pro hledání obrysů postav doporučuji zaměstnávat herce obyčejnou činností. Dialogy přestanou „šustit papírem“ a pod slova se dostane život. Čím kontrastnější činnost k textu, tím zajímavější úhly pohledů na postavu a víc legrace.

zaznamenala ID

NEDĚLNÍ ANKETA

Otázka: Jakou roli by sis chtěla zahrát?

Jak odpovídaly děti?

- Aby nebyla úplně malá, v komedii nebo hororu. (členka Koukej!, 12 let)
- Něco co bych pochopila. (členka Koukej!, 10)
- Mně spíš nezáleží na druhu role, ale v čem bych hrála; aby byla hezky napsaná (charakter). (členka Koukej!, 13)
- Nějakou postavu, co dělá naschválý ostatním, žádného svatouška. (členka Koukej!, 14)
- Julii a Romea (divačky Čopsusu!, 12 a 12)
- Hermionu Grangerovou z Harryho Pottera. (dívka, 11)
- Já bych se chtěla někdy vžít do kůže Miroslava Donutila, je mi sympatický. (dívka, 13)
- Podobnou roli jako měla Bára Hrzánová v Hrdém Budžesovi. (dívka, 11)
- Jak hráli Strašidelný dům, tak tím strašidlem. (dívka, 10)
- Třeba zajíčka, třeba s ouškama a ocáskem. (Jakub, 7)
- Veselou, žádnou princeznu. (Monika, 13 let)
- Hlavně netoužím po hlavní roli. (Petra, 12 let)
- Někdy třeba Julii. (Katka, 14)
- Třeba nějakou princeznu. (Lenka, 12)
- Škodolibýho skřítko. (členka Koukej!, 13)
- Hrozivýho upíra. (členka Koukej!, 13)
- Každý z nás tu roli, kterou teraz hra. No ja vam

po povem za vsetkych: Peter by mohol hrat vyhazovača, gangstera. Janko by hral charismatika, lebo ma charismaticky hlas. Maťo novinára, Maťo II. - bielu krvinku. A Dana by mohla hrat sluničko - ma nádherný usmev, 10 cm široky. Janka by hrála žabu ja som Daniel a po tomto rozhovore budu ai hrat utopenca! (Ddš Ochotníček, Púchov)

Jak odpovídali dospělější a dospělí?

- Spíš zvíře, člověk se v tom může víc skrýt. (dívka, 42)
- Pokud bych to uměla, chtěla bych chvíli být Werichem. (divačka, 45)
- Johanka z Arku. (Eva, 23)
- Já Jácička. (anonym, 23)
- Hrdý Budžes, Ofélie nebo Glum. (Lenka, 25)
- Charakterní roli, typu čarodějnice. (Tereza, 28)
- Já bych si chtěl zahrát v nějakém swingovém orchestru. (Tomáš, 22)
- Společnost na lovu. Roli Generálové ze hry Thomase Bernharda. (Týna, 19)
- Polifémo ze Sonáty G. F. Händela A tré. (Jan, 29)
- Žiadnu. (Anička, 29)
- Les v Shakespearovu Macbethovi - moc toho nehraje, ale je pro děj důležitý. (Štěpán Filčík)
- Boženu Němcovou v nějakém krásném filmu. Protože je to ohromně zajímavá a vzrušující ženská. (E. Zámečnicková)
- Popelku. Nejlépe tu variantu Pretty woman; abych měla na sobě ty červený šaty. Aby celý vestibul uđlal takové to „Ááčh...“ (S. Macková)
- Hru s jedním hercem, už nemůžu hrát s ostatními. Nebo tam můžou být herci, ale všichni musí být dřevění. (M. Drtina)
- Kaskadéra, ale na divadle. (Jana, 24)
- Někjakou postavu v sitcomu, postavu divný holky, puberťačky, ujeté. (Lucka, 24)
- Libuši. (p. recepční ND, 30)

Zastavili jsme se s...

... Jiřinou Rottovou, učitelkou LDO ZUŠ Karlovy Vary

Jiřinu můžeme považovat za úspěšnou učitelku - letos přijela na národní přehlídku se 4 recitátory, po jednom z druhé a čtvrté kategorie, dvěma ze třetí. Všimnete si jí na první pohled, šíří kolem sebe klid a pohodu a nešetří úsměvy.

Jiřino, jak se to stalo, že máš jako učitel tady v Trutnově 4 recitátory?

Stalo se, no...

Tak jinak. Co jsi pro to udělala?

Chtěla jsem, aby měli text, který mají rádi. Aby se o něj chtěli podělit s diváky. To jim vždycky zdůrazňuji. Nejde o místa.

Jak přistupuješ k výběru textů?

Znám je, pracuji s nimi 3 - 6 let a inspiřuji mne. Dávám jim vybrat.

Mohla bys to víc konkretizovat?

Dobře. Tak třeba Tomáš Havlínek. (III. kategorie) Na začátku roku hrozně dlouho otravoval holky tím, že jim předváděl karetní kouzla a úplně mi boural hodiny. Takže ten text dostal vlastně za trest - našťestí se mu líbil a tak to prošlo.

Tereza Pachtová (III. kat.) je zase křehká, éterická bytost. Chtěly jsme spolu zkusit něco ženšťějšího. Máslová Líza je o klucích a holkách... Překvapilo mě, jak se jí to povedlo.

Kristýna Šajtošová (II. kat.) je šíslo. V soutěži dostala Macourkovu knihu Lásky a dělová koule. Četly jsme spolu, vybíraly. Nejdříve jsme pracovaly na Mikulkově proutě Kočka a pták. To ale odložila, nezaújalo jí to. Tak jsem jí zkusila nabídnout Sěpii. Vyšlo to.

A Líba Hašková (IV. kat.)? To jsem přinesla knihu D. Fischerové Jiskra na sněhu. Zkoušeli jsme to v kolektivu číst a povídali jsme si o tom a Líba si tu knížku půjčila domů a byla nadšená ze Zrcadla pravdy a soucitu. A to jsem ráda, když si veberou text sami a jsou z něj nadšení.

Jak dlouho už pracuješ s dětskými recitátory?

Učím LDO od roku 1980, 25 let. Od té doby jsem národní přehlídku ani jednou nevynechala.

Co máš na této práci ráda?

Líbí se mi proces hledání poselství textů. Když mi děti text odmítnou, nedám se. Společně zkusíme. Proniknout k tématu a mám radost, když je to zaujme, když něco společně objevíme. Děti jsou často povrchní, nebaví je o tom přemýšlet. Já je k tomu dovedu tím, že si klademe otázky o čem to je, proč to autor napsal, jaké poselství nám asi chtěl zanechat. Nakonec zjistí, že je to zábavné a že je to obohacuje - a že mohou mít svůj názor. Dávám jim prostor, aby si na to přišly samy.

S kolika recitátory jsi už za tu dobu pracovala?

Bylo jich moc. Každý rok dělám na sólovém textu se 75 dětmi. Mám radost, když se mi podaří, aby se děti šly podělit a ne soutěžit. Bez ohledu na to, jak to dopadne, zůstane radost. Když postoupíme, je to milé, je z toho vidět, že jdeme správným směrem. Mám radost, když se dětem daří.

Co se ti líbí na národním kole?

Jsem ráda, že tu děti mohou slyšet připomínky od jiných než ode mne. Když se tu potvrdí to, co jim často říkám já, začnou mi víc důvěřovat.

Dělá ti při práci něco potíže?

To, že děti nečtou. Vždycky to bylo a bude. Záleží na tom, koho děti potkají - ten je pak musí vést a ten jim krásu slova přiblíží.

ID

BYLI JSME U TOHO...

... z besedy lektorského sboru s recitátory II. kategorie a jejich doprovod

Rozsáhlejší informaci o tom, jak to chodí na diskusním klubu s recitátory, jsem psala v čísle č.2. V neděli recitovali nejmladší děti - II. kategorie - a recitační přehlídka končí, její aktéři odjíždějí.

V čem byla beseda s nejmladšími recitátory jiná než ta včerejší s nejstaršími dětmi? Systém se nezměnil. Rovněž se diskutovalo s dvojicí lektorů, stejně tak byla atmosféra vstřícná, i zaujetí bylo totožné. Zásadně se změnil slovník, který lektori používali. Mluvílo se o konkrétních blízkých zážitcích, hojně byly používány konkrétní představy, mluvílo se více o přesných místech v textech. Potěšilo mne, že drtivá většina recitátorů ze 4. a 5. třídy odpovídala na otázky lektorského sboru sama a nespolehnala se na své učitele či rodiče.

Jak se tentokrát lektori ptali a jak na recitátory reagovali?

Alena Palarčíková: Tak, Terezko, povídej! Řekni mi svými slovy, které místo se ti ve tvé básničky nejvíce líbilo.

Jaroslav Provazník: Fandíš tomu klukovi? Přeješ mu, co se mu stalo?

Nina Martínková: Je to milostný trojúhelník - dva kluci a jedna holka, víd? A zrovna ty jsi v nejvýhodnější pozici. To je dobrý, vyzkoušet si to nanečisto.

Jiří Pokorný: To se stane, že má někdo trému. Jenže ten text je básnička a to se nesmí zapomenout.

Zuzana Jirsová: Vzala sis těžký text. Udělat rozhovor dvou lidí, to není jen tak.

Jana Machalíková: Víš o tom, že pracuješ se svým hlasem. Umiš být vypravěčem. To je moc dobře.

Vždy, když něco končí, je dobré krátce se ohlédnout a zkusit si pro sebe pojmenovat, co jsem prožil. Proto jsem se vydala za doprovody recitátorů a také za lektory.

Otázka pro doprovod recitátorů:

Co ti přinesl diskusní klub s recitátory?

Příjemný zážitek z toho, že se tady mluví přímo k dětem a srozumitelným jazykem. Pokud jsem já dobře naladěná, můžu si z toho pro sebe mezi slovy vytáhnout co se mi hodí a ověřit si, zda s recitátorem pracuji dobře. (učitelka Dana)

Premýšlení o tom, kam mám dál po cestě práce s recitátorem jít. (učitelka Lucie)

Potvrdila jsem si, že se v oboru orientuji. Konkrétně mne potěšilo, že mnohokrát zaznělo, jak je důležitý výběr a kvalita textu. Byla bych ráda, aby si všechny děti i vedoucí odnesly tuto informaci - cílem není prvoplánově pobavit a zaujmout. (učitelka Jana)

Hodně. Jsem nepoučená. Tím, že jsem si tu přečetla pár textů, dozvěděla jsem se, co moje dítě vlastně dělá, čemu se věnuje. Líbila se mi zdejší atmosféra, jsem ráda, že jsem to mohla zažít a že tu opravdu nejde o žádné soupeření. (maminka Jana)

Dvě otázky pro členy lektorského sboru recitátorů:

Co chceš, aby si odnesly domů děti?

Aby dále četly literaturu a aby kamarádily s poezií i prózou. A aby se naučily vnímat druhého, aby naslouchaly jeho interpretaci. (Zuzana Jirsová)

Poznání, že je nehodnotíme, ale dáváme jim zpětnou vazbu důležitou pro další práci. (Jana Machalíková)

Touhu se sem vrátit. Aby měly ze společného sdílení v Trutnově zážitek na celý život. (Nina Martínková)

Chut' věnovat se přednesu dál a chut' číst. (Jaroslav Provazník)

Co chceš, aby si odvezli domů rodiče a učitelé recitátorů?

Poznatek, že má-li dítě dobře recitovat text, je třeba cítit text samotný a jeho formu a dát velkou svobodu v interpretaci. (Zuzana Jirsová)

Konfrontaci vlastního úhlu pohledu na věc s názory někoho jiného. (Jana Machalíková)

Aby ti méně zkušenější pochopili, že děti není třeba rovnat do škatulek, ale že je dítě osobnost sama o sobě už od malička a aby jim uměli poradit. Aby pochopili co je to být pro dítě jeho člověkem. (Nina Martínková)

Aby odjeli nabití a měli pořád chut' přednes s dětmi dělat. Národní přehlídka má mít motivační funkci, má inspirovat k vlastním nápadům. Jsem rád, že je tu seminář zaměřený na recitaci. Mrzí mě však, že na něm chybí učitelé českého jazyka a literatury ze základních škol. (Jaroslav Provazník)

Národní přehlídku recitátorů jsem sledovala celé tři dny. Proto jsem položila také otázku sama sobě.

Na co nesmím při práci s dětským recitátorem nikdy zapomenout?

Ze základem je dobře vybraný literárně hodnotný text (a že cesta prvoplánově humorné prózy se může stát slepou uličkou, nechtě mohu dítě naučit předvádět se a čekat na potlesk).

Dalším základovým kamenem recitace je správná práce s hlasem a správná výslovnost. Vždy je třeba myslet na „řemeslo“.

Vždycky cítit autora. Jít proti němu se nevyplácí.

Dát recitátorovi interpretační svobodu a podporovat ho v tom, aby z interpretace textu byl patrný jeho názor.

Záleží velmi na držení těla a zaujetí recitátora textem.

Práce s recitátorem je dlouhodobá záležitost a kupředu jde někdy velmi malými krůčky. Nic se nedá obejít nebo přeskočit.

Opustila nás Šárka Štembergová

Toho, kdo znal osobně Šárku Štembergovou, člověka nerozlučně spjatého s divadlem a dramatickou výchovou, musela zpráva o jejím odchodu zaskočit. Ještě vloni tu byla s námi jako host Dětské scény, plná elánu, nakažlivé energie a optimismu. Ostatně jako kdykoliv předtím.

Připomenout vše, čím Šárka byla pro divadlo a dramatickou výchovu, se před několika lety pokusil Radim Svoboda - nejdřív její seminarista, pak její kamarád a nakonec řízením osudu i její zeť - ve zvláštním čísle Tvořivé dramatiky v roce 2001 (č. 1/2001). A udělal to tak dobře, že si dovolím portrétu, který sepsal, využít a ocitovat z něj stručnou rekapitulaci toho, čím Šárka Štembergová poznamenala české amatérské divadlo a českou dramatickou výchovu:

„Vedení dětských souborů LDO LŠU v Radlicích a Recitačního studia Šrámkova domu OB v Sobotce, publikační činnost v oblasti hlasové výchovy (např. Metodická příručka pro mluvní přípravu na I. stupni LDO LŠU, Technika řeči starších dětí), účast na nesčetném množství seminářů v Čechách, na Moravě i na Slovensku, ať již v roli účastnice, ale především v roli lektorky. Patří sem i podíl na výchově frekventantů tzv. lidových konzervatoří zaměřených na dětské divadlo a výchovnou dramaturgii. Jde o semináře vedené nejen samostatně, ale i v tandemu například s Ljubou Fuchsovou, Věrou Pernicovou nebo dcerou Radkou Svobodovou. Dále můžeme pokračovat přes sezení v porotách či lektorských sborech a účast na dětských přehlídkách v Kaplicích, Prachaticích (dětské divadlo a recitace), Mělníce (dětská recitace) až ke spolupráci s amatérskými soubory a loutkářskými soubory... Samostatnou kapitolu by mohl zaujmout i podíl Šárky na atmosféře přehlídek Šrámkova Sobotka... Tento výčet pak logicky uzavírá návrat Šárky Štembergové jako pedagoga na vysokoškolskou půdu katedry výchovné dramatiky DAMU v Praze.“

Šíře a záběr působení Šárky Štembergové budou na první pohled zřejmé, když se podíváme na soupis její činnosti, který vyšel v již citované Tvořivé dramatiky (a který je možné si najít také na webové stránce <http://www.drama.cz/aktuality/sarka.html>). Více než mnoho slov dokazuje, že Šárka Štembergová byla jednou ze zakladatelských osobností české dramatické výchovy a že v ní zanechala nesmazatelnou stopu.

Šárka Štembergová-Kratochvilová zemřela 22. května 2005 ve věku nedožitých jedenaosmdesáti let.

Jaroslav Provazník

Jak jsme si již uvědomili, prodloužený výdech již sám o sobě pomáhá vytvořit dechovou oporu. Ale pro její nácvik máme ještě jednoho pomocníka: smyslový, zejména sluchový střeh. Při soustředěném aktivním poslechu se nám samočinně zafixuje nádech a vypouštíme jen nepatrně vzduchu. Větší výdechový proud by nás v poslechu rušil. Souvisí to i s vnitřním napětím, spojeným s tělesným uvolněním zejména v solární krajině.

Uryvek z knihy Šárky Štembergové-Kratochvilové: Metodika mluvní výchovy dětí, STD, Praha 1994.

ID

DĚLO SE V...

... seminářů A

Kdo jsme a co o nás nevíte?

Jsme lidé. Jsme krásní lidé. Jsme krásní lidé ze semináře A, který je výjimečný hned z několika pohledů:

1) Jsme jediný seminář, jehož účastníci se sjeli již v pátek dopoledne, aby stihli zahájení přehlídky recitátorů. To vše ne z přehnané aktivity seminaristů, nýbrž proto, že recitace je téma, kterému se budeme celý trutnovský týden věnovat.

2) Jsme jediný seminář, který vede žena.

3) Jsme jediný seminář, který díky svému rozvrhu odlišnému od ostatních seminaristů stihá navštěvovat ještě jiné semináře. A to už je jen kousek od přehnané aktivity...

4) Jsme asi jediný seminář, který se dělí na tři podskupiny. Plaší - kteří zatím moc nemluví, nezvěstní - kteří zatím s námi nejsou a ti, kteří mají nedostatek plachosti, aby byli nezvěstní.

Čím se zabýváme?

Naše seminární skupina se zaobírá radostnou činností přednesu - tedy hledáním „perliček“ a jejich předáváním a rozdáváním. Naši skupině kraluje krásná žena - Ema Zámečnicková, jejíž oči předávají

a rozdávají též. Ema nám otevírá se strhující energií cestu poznání na sobě a v sobě, vede nás po ní a předává nám svou vlastní zkušenost. Postavila nás nejprve do pozice porotců recitátorů přehlídky a chystáme se ještě vstoupit do role pedagogů a recitátorů. Touto cestou si budeme moci „osahat“ přednes ze všech stran a prohlédnout si ho ze všech úhlů. S Emou kráčíme k uchopení podstaty přednesu jako předání jedinečné, právě námi nalezené „perličky“ textu (neboť každý si musí své „perličky“ hledat a najít sám).

O co se s vámi už můžeme podělit?

Protože jsme tu dnes třetím dnem, máme zatím vyzkoušenou pouze roli porotce. Jako porotci jsme se pokoušeli formulovat věci tak, aby byly pravdivé, ale zároveň laskavé, sdělné a srozumitelné. Tak, aby byly přijatelné, neublížily a přitom citlivě pojmenovaly pravdu. Učíme se (a někdy je to dost namáhavé) soustředit se s plným nasazením na každého recitátora, vnímat jeho osobnost, výběr textu, téma, stanovisko k textu, nadhled. Vnímáme také energii, chuť sdělit, přirozenost, výslovnost, gestikulaci atd. Je opravdu velmi mnoho věcí, na které se musí porotce soustředit, a všechny se dějí v jednom okamžiku. Takže smekáme před porotou, protože jsme se shodli, že být porotcem není vůbec jednoduchá věc.

Co je naším cílem?

Náš cíl je okrašlovat sebe, své žáky, své přátele i cizí lidi čím dál delšími šňurami „perliček“.

Co je naším (veřejným) tajemstvím?

Každý z nás má svou pokladničku, kam si ukládá krásnosti, „perličky“ a další obyčejné i neobyčejné věci, které si ze semináře odnáší. Rozhodli jsme se, že vám dovolíme nahlédnout, abyste si z našeho semináře mohli něco odnést i vy.

„Přečtu si krásný text a hned běžím dát to dál i s kouskem sebe.“

„Text o dětech není to stejné jako text pro děti.“

„Všechno špatně! ...ale je to krásný!!!“

krásní lidé ze semináře A

RECITÁTOŘI DRUHÉ KATEGORIE

HRÁLI JSME SI S ...

...recitátory IV. kategorie

Čokoláda! - No nenechali byste se nalákat na hru s tak nádherným názvem a chutí? A následovaly další lákavé hry. Naši nejstarší recitátoři se za ty tři dny již dobře znají, mají za sebou vystoupení i sobotní společný večer v Národním domě a jediné, čím se teď stresují, je čas odjezdu. Lenka, Terka a Lucka pro ně připravili uvolněné a překvapivé závěrečné setkání, plné pohybu a emocí. Zatímco z prvního patra lesnické školy zazníval zpěv písně Okolo Hradce v podání recitátorů III. kategorie, přízemí ovládla jiná hudba. Když lektorka vysvětluje všem přítomným, co se bude dále dít, hlasem už je ladí na vlnu temperamentní irské muziky, která se za chvíli

rozezní. Všichni stojí ve dvou řadách proti sobě a uprostřed nich Tereza jako inspirační zdroj pohybu a emocí, které budou ostatní kopírovat. Kopírovat není přesné slovo, protože jakmile se rozezní muzika, všichni se ladí na stejné napětí a rytmus. Ti, ke kterým je Tereza zády, jsou napojeni na ty, kteří jí vidí do tváře a všichni jsou si navzájem mnohostranným proměnlivým zrcadlem, které má tu magickou moc, že přenáší nejen pohyb, ale i emoce. Spolu s hudbou přechází skupina z klidných poloh do dynamických akcí, někdy pohyb připomíná radostné irské tance, často není poznat, že by někdo měl hlavní slovo. S další písní přichází těžší - kruhová varianta. Nyní je zrcadlo pohybu a emocí pokaždé jinde, podle toho, kterým směrem Lenka vede pohyb a s kým naváže oční kontakt. Expresivita výrazu je strhující, někdy je dynamika pohybu v kontrastu k hudbě, někdy je pohyb vážný nebo něžný, někdy velmi vtipný, když využívá známá gesta nebo všednodenní pohyby.

Do toho nám ale neúprosně tikají poslední minuty před odjezdem, takže nastává první vlna loučení a ujišťování, že na sebe všichni mají adresy a emaily a že zůstanou ve spojení.

Ve zmenšujícím se obsazení si skupina zkouší zahrát lidské pexeso a odhadnout, které zvíře, město, knihu a architektonický sloh by si kdo z nich vybral. Vyhrává jednoznačně Líba. Jenže je čas dalších autobusů...

Dílna končí, a já hořce lituji, že jsem s nimi nemohl být od začátku každý den. Recitátoři odjíždějí, jen jedna zůstává coby členka divadelního souboru, lektorky se pomalu vžívají do role seminaristek Afrických inspirací. Pěkně jsme si hráli.

LuH

MLUVILO SE O ...

...nedělních představeních

V neděli úderem 20 hodin pokračoval diskusní klub pro dospělé. Formát setkání zůstal stejný, s tím rozdílem, že po úvodním slovu vedoucí souboru a vyjádření vylosované skupiny seminaristů se auditorium věnovalo pouze některým zásadním tématům, o které byl zájem. Proto tentokrát neuvádíme poznámky lektorského sboru odděleně, ale jako součást diskuse auditoria.

Veliký Tůdle - Tři boty, ZŠ Třebotov

Slovo vedoucích

Skupina sestává z jednoho pátáka, dvou čtvrtáků, pěti třetáků a šesti prvňáků. Inscenace vznikla na základě nové knížky Pavla Šruta, kterou si děti oblíbily ihned po jejím vydání, a z písniček, které již znaly ze slabikáře. J. Provazník doplnil, že Tři boty se účastnily DS v roce 2002 a 2003 s inscenacemi Život je pes a Ať si bylo, jak si bylo.

Seminaristé

se zamýšleli nad formulací rozdílu mezi recitačním pásmem a divadlem. Konstatovali, že představení upoutalo spíše akcí a jednáním než slovem. Jako kompoziční princip, klíč pojmenovali vztah mužského a ženského principu, a také asociační řetězec, hravost, dětskou hru, soupeření klučičího a holčičího světa. Mezi klady patří pedagogická práce učitelek se skupinou, uvolněnost dětí na jevišti a hudba, která byla organickou součástí inscenace a pomáhala vytvářet její atmosféru.

Auditorium

se rozhodlo věnovat otázce pedagogické práce s dětmi, kompozičnímu principu a rozdílu mezi divadlem a recitačním pásmem.

Několikrát byla z různých úhlů položena otázka po metodice: Jak vedoucí došli k tomuto tvaru? Jak dosáhli toho, že děti intonují přirozeně, bez umělých intonací, že skutečně sdělují text? Mají-li vedoucí nějaký trik na to, jak se děti skvěle vnímají a reagují na sebe. Čím to, že se v představení udržuje hravost? Vedoucí odpovídaly, že jde o pásmo řazené asociačně předem - bez dětí. Ty v průběhu práce téměř nedostanou do ruky text. Z improvizací a variací se vybere to, co se zdá nejschůdnější, co dětem sedne. Vedoucí vycházejí z toho, že děti dobře znají ze školy a mohou jim tak vybírat texty na tělo. Jejich přístup je hodně intuitivní. To sice J.Provazník částečně zpochybnil, J.Hulák však potvrdil, že toto metodické tajemství se nedaří rozlousknout již několik let. S.Macková oponovala, že klíčem k životnosti představení, je fakt, že jde o „dobrý kumšt, dobře udělanou věc.“ R.Marušák ještě v diskusi položil otázku, proč je dobře, že děti nepřišli do styku s tištěným textem básniček. Tím, že v grafické podobě jsou významy a obsahy rozloženy do veršů, může grafická podoba odvádět dítě od přirozeného smyslu.

Otázku kompozice otevřel J. Provazník poznámkou, že jednotlivé texty jsou velmi šikovně usazeny do situací hry. Fyzické jednání zde bylo výrazné a důležité. Objevily se tu náznaky příběhu, například na začátku, jako jakási nabídka klíče, která probouzí touhu po dalším pokračování. Příběh je ale opouštěn jakoby ve prospěch hravosti, nonsensovitosti a tématem se stává spíše sama hra a my ve hře - taková, jací jsme. (F.Sborník) Některé diváky vymizení příběhu zaskočilo. R. Marušák upozornil, že se zde zachází s nonsensovou poezií, a proto nemůžeme ulpívat na běžné logice příběhu. Nonsensové texty ladí s tématem dětské hry a svobody ve hře, s asociačním principem. Navíc tady nejde o asociace předmětové, ale situační. Ve vztahu významu obrazu a slov došlo v inscenaci k řadě souběhů, kdy jsou slova používána jako prostředek pro hru. Slova jsou akcí povyšována i používána v akci, pro jednání v situaci. (L.Richter)

Nejsem Popelka - Divadélko Růžek, České Budějovice

Slovo vedoucí

Jde o mladší skupinu Divadélka Růžek, spolu pracují čtyři roky, toto je jejich třetí společná inscenace. J.Hulák upozornil, že text pohádky Popelka, který vyšel v nedělním Deníku DS není přímou předlohou této inscenace. Ta vycházela z obecného povědomí o dané pohádce.

Seminaristé

ocenili práci se znakem a symboly, zkratky, přirozeně znějící repliky, nadsázku a celkový rámec. Problémem je, že vše z toho je jakoby nedotažené. Není jasné téma, není zřejmé, nakolik jde o pohádku či o něco jiného, například o parodii. Hudba je kontroverzní a vyčnívá z celku, V herecké práci se objevují šarže. Seminaristé se zamýšleli i nad přínosem pro hrající děvčata. Jako možné téma inscenace označili hledání identity.

Auditorium

se věnovalo otázkám které se točily okolo tématu inscenace: Co to bylo za příběh? Jak se vyprávěl?

Nejsilnějším místem je situace nespravedlnosti mezi nevlastními sestrami, kde je i herecký projev velmi autentický. Druhým podstatným momentem je chvíle, kdy Nikola prohlašuje, že není Popelkou. Zde vystupuje téma identity. J.Mandlová vyzdvihla, že jde o sociální téma korespondující se životní zkušeností řady dětí. Vedoucí souboru potvrdila, že téma identity bylo nosným i pro soubor a odpovídá životní situaci protagonistky Popelky. Téma je ale v příběhu pouze načato a není dotoženo do konce. Problémem je, že na půdorysu původní pohádky patrně není další prostor pro rozvíjení tématu identity a proto návrat od autentické situace od pohádky nemůže fungovat. Š.Filčík ještě poznamenal, že hudba v inscenaci je koncepčně dobře myšlená, avšak její provedení nás zavádí mimo téma a je v rozporu s ostatními prostředky. S. Macková na závěr stručně okomentovala problematickou složku scénografie - např. zastupuje-li popelčiny šaty pouze šátek, je to v rozporu s motivickou linkou dívčího vztahu ke krásným šatům atd.

Čopsus! - Ronter, SOZE Brno - Husovice

Slovo vedoucí

Tato skupina samostatně pracuje se svou vedoucí jeden a půl roku pod hlavičkou Sdružení občanů zabývajících se emigranty. Předtím s nimi pracovala pouze nárazově a společně

VIDĚLI JSME V NEDĚLI

s dalšími vedoucími. Inscenace Čopsum! je jejich první autorský kus, ve kterém děti mluví a který trvá déle než 11 minut. Specifikou skupiny je zastoupení sourozeneckých skupin. Některé postavy přešly z loňského projektu Sny, postupně byly rozpracovány do autorských typových postav, přes práci s rekvizitou a improvizaci vznikaly fixované situace, prvotní scénáře.

Seminaristé

ocenili kvalitu jazyka, dosažení působivé atmosféry místa (včetně scénografie a hudby), jasně charakterizované postavy, působivé provedení stínohry. Mezi záporny patřila neujasněnost tématu a kompozice. Nebylo zřejmé, zda jde o kaleidoskopický pohled do určité lokality nebo o příběh (Či příběh?). S tím souvisí i padající temporytmus. V hereckém projevu se střetávala prarodie s civilním herectvím.

Auditorium

se zabývalo souvislostí stavby inscenace a jejího tématu.

J.Provazník nejprve rekapituloval děj, který je vlastně velmi jednoduchý - jedna nájemnice odchází, přichází nová, která se dostává do konfliktu s ostatními nájemníky, chce se jim pomstít a nakonec prchá. Přesné typové postavy, které jsou nám na počátku představeny, vzbuzují očekávání, že vstoupí do přesných situací a dojde k jednání, které vyústí v řešení. Toto očekávání se ale nenaplní, příběh se neuzavře, nic z něj nevyplývá. J.Hulák referoval, jak se od premiéry proměnil konec k větší uzavřenosti. To že jde o příběh a ne o sérii střípků však prozrazuje divákovi až stínohra, která rozvíjí motivickou linku nové nájemnice. Projevu se zde inscenátorská nerozhodnost a to i ve vztahu k žánru. Z. Jirsová upozorňuje že název Čopsum! může sám nabízet interpretační klíč. Čopsum! znamená „Ticho!Ticho!“ a vede nás k náládě domu, která může být hlavním tématem. V. Klemens vysvětluje, že ne každá inscenace musí být nesena příběhem. Smyslem může být i vytvoření obrazu člověka skrze situace, v kterých musí jednat a toto jednání o něm vypovídá. Přitom může jít o řetězení situací, které dohromady nevytvoří velký dramatický oblouk.

Tento teatrologický problém zaujal řadu diskutujících, avšak vymezený čas již značně přetekl a proto byla další diskuse odkázána do kuloárů.

Zaznamenat nezaznamenatele se pokusil LuH

POHLEDEM ...

Luďka Richtera

Tři boty, ŽŠ Třebotov: Veliký tůdle

Šrutova sbírka básniček Veliký tůdle je stále ještě čerstvým a rozhodně příjemným oživením naší literatury pro děti. Sbírkou z rodu Emanuela Frynty nemá žádný výraznější jednotící prvek - tvoří ji solitery spojené myšlením a citěním osobnosti autora. Pásmo Třebotovských je propojeno hrou dětí, které se pomocí významů jednotlivých básní nejprve identifikují v klučíci a holčičí skupině, poté se básničky stávají nástrojem škádlení a špičkování mezi oběma tábory a nakonec prostředkem společné radostné hry, v níž už nezáleží na tom, kdo je kluk a kdo holka a hraje si tu každý s každým a všichni dohromady.

Dětská hra je chytře tvarována do účinných, barvitých akcí a naopak, dobře vymyšlený tvar akcí dává prostor k autentické hře. Opět se ukazuje, že stylizace (pokud si ji osvojí a technicky zvládnou) děti nesvazuje, ale osvobozuje, protože jim dává tvar, v němž se cítí jistě a tedy dobře, a to přesto - či snad právě proto - že jde vesměs o kolektivní, koordinované akce, při nichž často povstávají obavy z režisérské manipulace. Zřejmě je to tvar vzniklý ze hry a poté fixovaný; ale tak obsažený, že umožňuje dětem znovu a znovu jej rozvíjet. Děti jsou zde přirozené, uvolněné, autentické přitom ukázněné, divadelně tvárné a zajímavé, dynamické, plně nakažlivé energie. A potěšení z jejich přirozenosti, radosti a hravosti se přenáší i na diváka. Je to tedy inscenace přínosná pro obě strany rampy - inscenace naplňující jak to, co má dáti dětem hrajícím tak dětem (i dospělým) koukajícím.

Šťastným řešením je i přítomnost učitelky s akordeonem na jevišti, která nevtravým způsobem pomáhá nejmenším dětem udržovat temporytmus a dynamiku představení a poskytuje jim jistotu.

Divadlo Růžek České Budějovice:

Nejsem Popelka

Pohádka o Popelce je v našich krajích snad nejznámější a nejoblíbenější. V Programu soubor praví, že „skupina šesti dívek ve věku 12-15 let... hraje tento příběh přece jen trochu jinak a po svém...“

Ve svérázném „dvorečku“ se nejdříve dvě dívky dohadují, která bude hru uvádět a pak si všichni rozdělí role a naaranžují kostýmy. Je tedy nastolen princip (jakoby) nepřipravené hry, jakési „první zkoušky“. Jenže to na nic ve hře samé pak už nemá vliv. Nejenže se hraje viditelně fixovaný tvar, ale navíc i s připravenými světelnými efekty a bezmála hollywoodským doprovodem hudební směsí, v níž se uplatní Lohengrin i píseň Rozvíjej se poupátko. Co tedy vidíme? Improvizované divadlo na divadle, nebo dokonale připravený velkofilm?

Hraje se pohádka, ale ta je stažena na

zem, jako by se odehrávala v kuchyni protějšího činžáku 12. června 2005. Všechny archetypy, které dělají pohádku pohádkou jsou vypuštěny a z pohádky je příběh ze života. Proč ne? Ale najednou jakýsi princ vyhlásí ples, zemřelá maminka půjčí Popelce své staré šaty... a jsme zpátky v pohádce. Jenže pohádka o Popelce - lhotejno která verze - stojí na zcela konkrétních předpokladech: její ponížení není na úrovni „ty už snad u těch kamen zůstaneš“, nýbrž je vskutku totální - Popelka v popelu žije, pracuje, je od něj upopenaná, níž už být ani nemůže. Krásné šaty, symbolizující krásu, musí být opravdu záračně krásné, ne obnošené po mamince. Popelka musí opravdu ztratit střeвиček, a to na útěku, a ten střeвиček musí být nevidaně malý, neb takový je symbolem největší erotické přitažlivosti už od kolébky téhle pohádky v Číně před několika tisíci let - a ne jen o něm prohodit jednu větičku. A princ jí jej musí zkusit na noze - a ne šerpou na pase. A kde zůstaly Popelčiny zásluhy? Je jí ubližováno neprávem - ale to není zásluha; on sama neprojeví ani pracovitost, ani dobrotu, ani pokoru. Jinak není proč hrát právě Popelku. Co tedy máme vidět? Pohádku, nebo příběh ze života?

Hraje se cosi, o čem se rozvaděné uvaděčky nemohly dohodnout, zda jde o veselou taškařici nebo o dojemný příběh. Ve skutečnosti se (s výjimkou chvilkové parodie na vdavekchtivé nevěsty na ples) hraje lyrický patos (zminěná hudba ho podtrhuje nejednoznačněji), a to, že se diváci smějí ve vrcholných místech maminčiny smrti, ubližování Popelce a princova zamilování, svědčí o tom, že žánr a jemu odpovídající prostředky nebyly tak docela nalezeny a zmiňovaná rozepě zůstala jen zástěrkou, jakýmsi „kdyby vám to připadalo směšné, tak to je schválně.“ Ale co má být tragické, dojemné, nemůže být směšné.

První a poslední otázka tedy je: o co tady vlastně jde? Záměry byly asi chvályhodné, soubor působí sympaticky... Ale divadelní výsledek...?

Ronter, Sdružení občanů zabývající se emigranty,

Brno-Husovice: Čopsum!

Neustálý rámus, s nímž se dvě italské domácnosti neustále potýkají, nabude vrcholu, když se k vdově přistěhuje nová nájemnice, spisovatelka Ester a v zoufalství nejvyšším se pomstí tím, že narušitelé pořádku coby postavy svého románu zmasakruje. A rozvášně se natolik, že už rozjetou představu nedokáže zastavit a ta vcucne i ji - a ona šílená prchá pryč, pryč, pryč.

Klíč „italského“ prostředí je pro děti z Arménie či Afghánistánu, s nimiž režisérka pracuje, chytrou analogií k jejich naturelu. Ale expresivní herectví, u nějž původně vznikaly otázky, nakolik je vědomým stylem a nakolik jen „naturščíkovským“, pro nás exotickým životním temperamentem, se dnes jeví jako přehrávání prostřídávané rozpaky z nejistoty. Žel, zdá se, že obsah ani forma inscenace neměly pro hrající děti tolik síly a bohatství, aby udržely nepřilíhly vybavené děti autenticky ve věci a dovolovaly jim vždy znovu hodnověrně zahrát svou úlohu.

To jen podtrhlo nedostatek dramaturgické stavby: namísto inscenace nesoucí celistvé sdělení, téma, sledujeme jen sérii zábavných obrázků z italských dvorků a kuchyní, v níž prvky naturalistické drastičnosti (vraždy, páraní, ba i pojídání střeви) místy nebezpečně ohrožují hranice vkusu.

Rozpor mezi pocitem zábavnosti a prázdnotou, formulovanou do otázky o čem se vlastně hraje, zůstává tím hlavním, s čím odcházíme. Přesto je třeba cenit si tohoto příkladu práce se společensky handicapovanými dětmi.

Luďek Richtera

POVÍDALI JSME SI O...

... struktura dětských diskusních klubů

„A jak teda vypadá struktura tvých dětských diskusních klubů“, zeptal jsem se dnes Miloše Rodrigézoviče Machka - jméno po otci jsem večera zapomněl uvést - , asi spěchal protože mi dnes nepokládal otázky a rovnou mi odpověděl. „V podstatě má čtyři části. První herní, kde děti hrají hry sloužící k uvolnění atmosféry. Tyto hry jsou motivovány prvky diskuse (komunikace, její pravidla). Ve druhé děti diskutují o diskusi obecně, vzájemně si sdělí svá očekávání a s pomocí moderátorů si ustálí pravidla. Ve třetí části diváci diskutují v podskupinách. Podskupin je stejný počet jako představení. Každá se zabývá jedním z nich a připraví výkopy pro pět základních okruhů, kterými lze (podle mého názoru) popsat a zhodnotit divadelní představení - Příběh, téma, divadelní prostředky, co fungovalo, co nefungovalo ku prospěchu představení. Poslední částí je diskuse všech účastníků, kde se prezentují výkopy, o kterých se dále diskutuje. Na závěr diskusí o jednotlivých představeních mají děti, prostřednictvím Veroniky Rodrigézové (což je mé nejkrásnější já), možnost poslechnout si, o čem diskutoval lektorský sbor. Soubor pak odpoví na otázky, na které si nedokázali odpovědět diváci. A má možnost se diváků na cokoli o své inscenaci zeptat.“

Přišla jsem se na Vás kluci podívat...JasKa

Když se řekne diskuse...“povídání si, rozebírání, vysvětlování, řešení, zkrátka diskutování“.

„Diskuse může být v poho nebo také docela maso“. A jaké má pravidla...poslouchat se, dorozumět se, hlásit se. A co se při ní nesmí? „Mlátit se, hádat se, mluvit sprostě, skákat si do řeči. A o to právě jde, neskákat si do řeči. Proto na úvod přišla hra SKOK DO ŘEČI. „Skákání do řeči je nepěkná věc, nebezpečně rychle se šíří, nikdo nikomu nerozumí a pak si nerozumíme“. (:) řekl Miloš) „Jeden z nás se stane prvním skokem do řeči a hned bude chtít někomu jinému do řeči skočit a ten se bude snažit být tím nejhynusnějším skokem do řeči, do řeči skočí dalšimu, ten se stane skokem do řeči ještě hynusnějším než ten předcházející“. (:) řekl Tomáš) Před skokem do řeči se sice dá utíkat, ale nedá se mu uniknout a tak za nejlepší považují skoky do řeči zcela vyplenit...“Pojďme všichni do kruhu, ano máme krásný čtverec.“ Povídalo se o představeních druhých, protože co je jasné samotným aktérům, nemusí být ani trochu jasné divákům. „Pokud v něčem hrají, vím, že polštář představuje koloběžku a kdo koho miluje! (:) rekla Miloš) (já dodávám, že koloběžka miluje polštář :))

A tak abychom se dozvěděli co nejvíce, soubor, o kterém se mluvím, mlčí. A začalo se...

VELIKÝ TŮDLE

Příběh - Je to seskupení básní, provokace kluků a holek, krásy, vlak...

Téma - Jejich cílem je mě pobavit, také vnímám vztah kluci a holky. Bylo to pro pobavení, nemělo to mít ani hlubší smysl.

Divadelní prostředky - recitace, zpěv, tanec, košík, harmonika, imaginární košťata a vlak, podporování jednotlivých básniček pohybem, stylizace pohybu...

Fungovalo - bylo na nich vidět, že je to baví, že si jako by hrají, zajímavé změny situací, vlak, super zpěv, pestrost nápadů, nemělo to příběh, ale i tak se mi to líbilo, já se hrozně bavila, na konci jsem měla úsměv na tváři.

Nerorozuměl jsem, nefungovalo - Bylo mi líto, že jsem také nedostala bonbon, pořád jsem čekala, že za tím bude něco víc. Na začátku byli kluci a holky zvlášť a přicházeli z různých stran a na konec společně odcházeli. Při jízdě vlakem se postupně zvedali vždy kluk a holka a odcházeli na jednu společnou stranu, zajímalo by mě jestli to mělo důvod. Nebyla jsem si tím jistá, ale napadlo mi to. Chyběla mi pointa.

Soubor - Tři boty, ZŠ Třebotov - Dělal mi potíže, když se diváci zasmáli a mě nebylo slyšet. Natálka má slabý hlas, moc se smál. Chtěli jsme se zeptat, jestli se to divákům líbilo, i když tam nebyl příběh?

NEJSEM POPELKA

Příběh - Popelka, bez problému odvyprávěný, hodný muž a hodná žena, narodilo se jim dítě, hodná žena umřela, muž se znovu oženil, vzal si ženu, která měla také své dítě. Ona měla ráda jen svou dceru, druhou nevlastní ráda neměla, pak přišel bál, na který nevlastní dcera „Nepopekla“

nemohla. Zůstala doma, jako ve snu viděla svou maminku, která ji na pustila na ples a pověděla jí její pravé jméno Nikolka. Princ na bále se zakoukal do „Nepopelky“, která mu dala střevec - šátek. Princ pak jel hledat svou princeznu, zkoušel nejdříve šátek - střevec vlastní dceři, té nebyl a pak Nikolce.

Téma - Takže jsme z toho pochopili, že šlo o to, aby se všichni měli rádi. Také, že bohatství není všechno. Já jsem to viděla jinak, ale teď jsem zapomněla, co jsem chtěla říct. Poznání sama sebe.

Divadelní prostředky - židle, šátky, kamna, střevec, šátky používali pro odlišení postav, úvod vypravěčky

Líbilo se - zajímavé napřed veselé pak smutné pak vtipné, vztah otec dcera, líbilo se mi, že se ten otec zastával té své dcery,

Nerorozuměl jsem, nefungovalo - převrácená židle, K tomu střeveci, ztratila střevec, ale přitom přinesli jen šátek a ještě si ho sama rozvázala a dala mu ho. Princ ji pak hledal, ale když zkoušel šátek její nevlastní sestře, tak ji byl, ale on dělal jako že jí nebyl. Začalo to svatbou a hned raz, dva, tři a byl hned konec, moc rychlá smrt, byla to smrt? Začínalo to tím, jak se dvě holky hádaly, kdo vše uvede, byly v rolích uvaděček a pak si teprve rozdaly role.

Soubor - Divadélko Růžek, České Budějovice - S tím střevecem jsme to řešili už v Bechyni, rozhodlo se, že necháme na divákovi jestli to tak přijme nebo ne. Smrt hodné ženy maminky tam být musí, jinak by se tam skoro nic zásadního nestalo, nemuselo by to tolik upoutat. Na konci nás rozhodila a odbourala věta prince, který má říct Nepopelce: „Ani nevím, jak se vlastně jmenuješ?“ a místo toho se zeptal: „Ani nevím, jak se vlastně jmenují?“ Celkově jde o to, aby si každý uvědomil, kdo vlastně je.

ČOPUSI

Příběh - Typická italská rodina, s osmi dětmi, dům plný nájemníků, kteří v něm nemůžou zůstat, nedá se v něm žít, všichni se stěhují pryč, jen dva vydrží, protože si zvykly na všechno, jeden fotbalový bubeník, druhý čtenář intelektuál, operní zpěvačka, která se odstěhuje a místo ní přijde šilena spisovatelka, která se zblázní a není jasný konec.

Téma - mezilidské vztahy, chaos, neshoda

Divadelní prostředky - stůl, hrnec, břicha, šňůra na prádlo, prádlo, prostěradlo - stínohra, střeva, psací stroj, noviny, kniha, špagety

Líbilo se - Stínohra, jak máma pověsila prostě radlo a začala stínohra, to bylo veliké překvapení, líbilo se mi, že ty postavy byly od sebe perfektně rozlišeny, výborné charaktery postav, klasická Itálie, že vědí, o čem hrají, horor

Nerorozuměl jsem, nefungovalo - moc dlouhý začátek, možná by tam nemusela být operní zpěvačka na začátku, mě nepříšel moc srandovní ten horor, připadalo mi, že se jim tam ty šňůrky zaseknou, bál jsem se, že se jim tam ta šňůrka kousne a nebudou ji moct vytáhnout, mě se to líbilo, přišlo mi to hozené do parodie, co je zač muž s brýlemi

Soubor - Ronter, Brno - Husovice - Na začátku tam musí operní zpěvačku být, aby bylo vidět, že se odstěhovala, že se vlastně všichni odstěhují, protože se tam nedá žít, jediní dva podnájemníci to zvládají, protože s tím jsou už smíření.

Tomáš a Miloš a Věva

PŘEDSTAVUJEME...

... lektorský sbor celostátní přehlídky dětských souborů

Veronika Rodriguezová

František Zborník

Jiřina Lhotská

- pracovnice CVC

Domeček v Brně, vedoucí dětských a mladých divadelních souborů. Víte, že vystudovala archivnictví, ačkoli archivářkou nechtěla být? Odříkaného chleba největší krajíc - dnes vede lekce s dějepisnou náplní a ukazuje pedagogům, jak tvořivě učit dějepis.

- ředitel Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu, Praha. Někdejší Jihočech spojený s vodňanskou Šupinou, dnes autor příběhů pro děti a divadelních her. Neviděli jste náhodou představení Na druhém břehu řeky? Proslýchá se o něm, že je i režisérem.

- učitelka LDO ZUŠ

Strakonice. Dlouhá léta jste ji mohli potkávat v Mělníku a později v Kralupech nad Vltavou, kde byla též ředitelkou ZUŠ. Na Strakonicku žije teprve krátce. Někteří pamatují i její folklórní minulost. Není proto divu, že si ráda zazpívá. Je typická svým tajemným úsměvem.

DĚLO SE V...

...semináři D

Pod bičem otrokáře aneb pokus o dramaturgický rozbor dramaturgického semináře

- **Asociační testík**

Barva: světle hnědá

Tvar: obdélník

Zvuk: slova, slova, slova...

Materiál: papír

Prostředí: stísněně

Pohyb: tahy pravou (někteří levou) rukou

Vůně: čerstvá káva (konečně!)

Číslo: 12 + 1

- **Téma:** Aby bylo co hrát aneb dramaturgie svépocí

- **Obsah:**

1. Rozbor vlastních textů (Saint - Exupéry: Malý princ; ruské národní pohádky, Bradbury - dvě povídky, Šabach - tři povídky, R. Johsson: Viking Víke a rudooocí rváči).

2. Trocha teorie (kritéria při výběru textu).
3. Společný dramaturgický rozbor Sakiho Nevhodné pohádky, práce na scénáři.

4. Možná, že nás Luděk ještě něčím překvapí.

- **Forma:** sedavá, bez nároku na přestávky, myšlenkově náročná

- **Kompozice:** rámec - Dětská scéna Trutnov 2005

Expozice: příchod lektora na scénu, seznámení účastníků, odhalení obsahu semináře „Ale dětičkové, sice nechápu, proc se o mě říká, že jsem otrokář, ale dnes pojedeme bez přestávky.“ (L. R. sobota 11: 45)

Kolize: (viz obrázek)

Krize: reportáž z místa krize. Vše začalo nenápadně: L. R. „Nastěstí máte geniálního lektora a ten vám vybral text, který pro vás bude vhodný.“ Je to Saki - Nevhodná pohádka. L. R. své budoucí oběti ukolíbává čtením povídky. Ta se opravdu líbí, všichni se smějí... V dobré náladě se nechávají snadno vlákat do společného dramaturgického rozboru. Při rozhovoru o vnitřní pravdivosti dospělých vůči dětem oběti ztrácí ostražitost, blíží se hodina oběda. V tomto momentu přichází úder pod pás (první vrchol) - domácí úkol: L. R. „Zítřejší přijdete s nápadem, myšlenkou, vlastně hlavní koncepcí, jaké základní prostředky použít, aby se to dalo divadelně uchopit. Vymyslete optimální prostor, typ provedení a druh divadla. Ale hlavně, u všeho musíte vědět proč!“ Konsternovaní účastníci semináře se potácí se svými zápisníčky pod paži do místních osvěžoven a doufají v osvěcení...

Peripetie: již zítřejší, uvidíme????

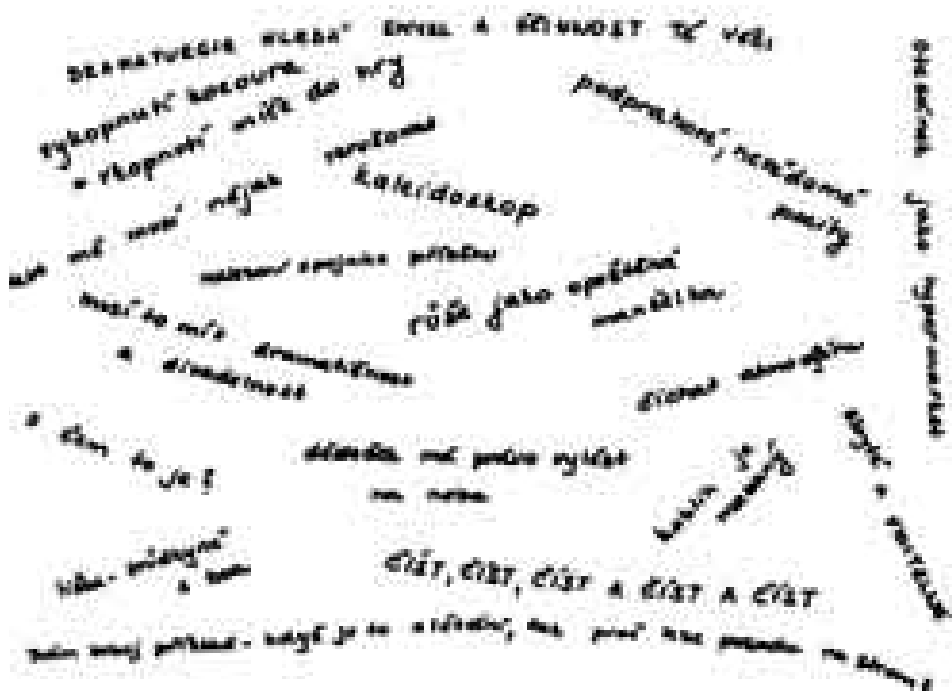
Katastrofa: s tou počítáme.

Postavy:

hlavní: Luděk Richter, otrokář alias divadelní teoretik, loutkář, dramaturg a režisér (Divadlo Kejkliř Praha), utajený lingvista (zkuste se ho na něco zeptat finsky);

vedlejší: dětičkové (alias ovečky) Anežka, Darina, Helena, Iva, Jana I., Jana II., Katka, Malvína, Marta, Martina, Matěj, Veronika.

V Kafirně po několika horkých čokoládách dne 12. 6. l.p. MMV (12:45 - 14:20) za seminář D sepsaly: Iva.

Společenský večer pro soubory

Když jsem ve 20:03 vstoupil do velkého sálu Národního domu, zaútočila na mě uši známá melodie ze Shreka. Na parketu už křepčilo několik mladých herců, navzdory tomu, že ještě spousta souborů chyběla.

Po několika písních už byla v sále většina souborů a tak lektorky dílen pro recitátory II. a IV. kategorie zahájily celý večer vystoupením „taneční“ skupiny Hadransaja, složené z lektorek samotných. Vystoupení bylo zakončeno skopnutím balónků na pódiu směrem dolů. Oproti společenskému večeru recitátorů byly tedy balónky zničeny ne na konci, ale hned na začátku akce samotné.

Když zazněly poslední tóny Chihuahuy od DJ Boba, vyhlásily moderátorky večera soutěž „vyspělých mladých profesionálních tanečních skupin“. Tyto skupiny měly za úkol ztvárnit originální videoklip na stejnou píseň. Po krátké přípravě začala exhibice. Postupně se představily tyto „taneční“ skupiny: Tři Boty, Přemyslata, Chciplý krték, Hop Hop, Pruděři, Angels, Burani, Hopáci a na poslední chvíli ještě Na poslední chvíli. Redakce Deníku Dětské scény ocenila hlavně Pruděry, kteří předvedli věrohodnou herecko-taneční kreaci dvou boxerů. Dále nás zaujali Chciplí krtci svými působivými „krtčími“ pohyby. Píseň Chihuahua jsme mohli za celý večer slyšet celkem dvanáctkrát, což způsobilo, že někteří méně otrlí se raději přesunuli na chodbu do skončení této etapy večera.

Byli jsme také nechtěnými svědky veřejného polibku jednoho mladého páru. Fotografie vám bohužel nemůžeme předložit, jelikož při přítomnosti našeho redakčního fotoaparátu nechtěli aktéři tuto show uskutečnit.

Během večera proběhly také čtyři volenky: pánská, dámská a dvakrát „obojetná“.

Celá akce byla zakončena tancem afrických domorodců. Redakce DDS usoudila, že stejně jako předchozí večer, i tento sklídlí obrovský úspěch.

zuřivý fotograf/anb/

NA KUS ŘEČI U ...

...lektorek dílen pro sólové recitátory II. kategorie

Markétu Kubecovou představuje Eva Benešová

Jak dlouho znáš Markétu, ale po pravdě?

Od 31. ledna 2004, možná bychom mohly napsat i hodinu 9.30

Odkud Markéta pochází?

Markéta pochází z krásného města Klatovy.

Kdyby měla Markéta Erb, jaké by v něm figurovalo zvíře?

Určitě hranostaj, protože když jsem ji poprvé viděla, tak jsem si vzpomněla na obraz Dámy s hranostajem.

V čem na Markétu můžeš spohehnout?

Prakticky ve všem.

V čem je její skrytá zbraň?

Teď je její skrytá zbraň v penicilínu, ale jinak je to její energie, které má na rozdávání.

Na co budeš nejraději z DS vzpomínat?

Pro mě se stala největší událost, když jsme byly nazvány vědmami. Dopředu jsme tušily, že největším Čechem se stane Karel IV. Také jsme mu to oznámily v minulosti, to byla také velká událost, potkat se s králem.

Markéta Kubecová představuje Evu Benešovou

Jak dlouho znáš Evu ty Markétó?

Od stejného datumu i stejné hodiny. Svá telefonní čísla jsme si vyměnily až 31. srpna 2004 ve 12.30 hod.

Odkud pochází Eva?

Eva pochází z Karlových Varů, tam kde mají nejlepší Becherovku a také minerální vodu.

Jaké zvíře by měla v erbu?

Určitě by to bylo zvířátko velice veselé, milé a přítulné, hlavně okaté a takové, které umí být velice tiché, ale také umí velmi překvapit. Napadá tě nějaké takové?

Pikachu?

Markét, v čem se můžeš ty spohehnout stoprocentně na Evu?

Já nevím jak to říct, vždy když si k ní přijdu pro radu, mají pro mne, dokáže mne ve všem pochopit a krásně se s ní spolupracuje.

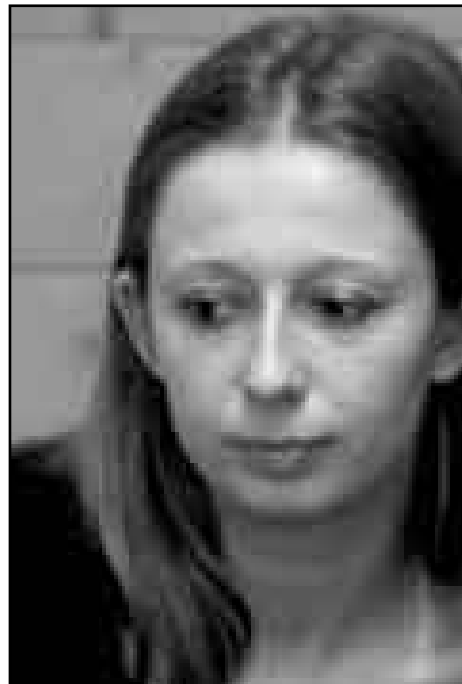
V čem je její skrytá zbraň?

V očích, ve vtipu a nápaditosti.

Na co budeš nejraději z DS vzpomínat?

Určitě na práci s dětmi a spolupráci s Evou, což bylo velice příjemné. Zažily jsme spoustu krásných chvil a výletů do minulosti. Vzpomínat budu určitě i na společenský večer s našimi dětmi.

JasKa

VÝZVA

ZAŘAZENÍ DRAMATICKÉHO OBORU DO RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU PRO GYMNAZIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V současné době vznikají ve Výzkumném ústavu pedagogickém v Praze tzv. rámcové vzdělávací programy. Jsou to nové pedagogické dokumenty, které nahradí dosavadní pedagogické dokumenty, v případě gymnaziálního vzdělávání stávající Standard vzdělávání na víceletém gymnáziu. Rámcové programy budou pro různé stupně a typy škol závazné a budou sloužit jako podklad k vytváření tzv. školních vzdělávacích programů. Jednotlivé vyučovací předměty jsou v rámcových programech zařazeny do oblastí, které sdružují příbuzné obory a vedou k jejich vzájemnému propojování. Jednou z těchto oblastí je oblast Umění a kultura, tvořená výchovou výtvarnou a hudební na základní škole a výtvarným a hudebním oborem a propojujícím tématem Umělecká tvorba a komunikace na gymnáziu.

Pokládáme za nezbytné, aby připravované dokumenty pro základní i gymnaziální vzdělávání zahrnovaly vedle tradičních esteticko-výchovných oborů (výtvarná a hudební výchova) také dramatickou výchovu. Stanovisko Výzkumného ústavu pedagogického v Praze bylo zpočátku příznivé. Obě odborná vysokoškolská pracoviště, ateliér dramatické výchovy Divadelní fakulty JAMU a katedra výchovné dramatiky DAMU, byla vyzvána ke spolupráci a podílela se na vytvoření koncepce předmětu dramatická výchova pro základní školy a dramatický obor pro gymnázia. Plně se ztotožňujeme se základní premisou, formulovanou zejména v kapitolách o hudební a výtvarné výchově, že umění je alternativní a nezastupitelný způsob poznávání světa, stejně hodnotný jako poznávání vědecké. Považovali jsme za zcela logické, že bude oblast Umění a kultura v rámcových vzdělávacích programech doplněna o třetí umění, umění dramatické. V koncepci výuky dramatické výchovy a dramatického oboru jsme se snažili vyjádřit podobně otevřeným způsobem naše chápání divadla a dramatických aktivit v procesu vzdělávání, které počítá i se současnými trendy rozvoje dramatického umění.

Osud dramatické výchovy v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) procházel peripetiemi čtyř verzí. Nejlepšího postavení bylo dosaženo ve verzi třetí, kdy byla dramatická výchova součástí oblasti Umění a kultura, i když jako předmět doplňující. V zatím poslední, čtvrté verzi, byla z oblasti vyjmuta a zařazena do tzv. doplňujících oborů spolu s dalším cizím jazykem. Zůstala však součástí celého dokumentu s odkazem, že může být do oblasti Umění a kultura, pokud se tak škola rozhodne, ve školním vzdělávacím programu zařazena.

Za mnohem kritičtější však považujeme situaci v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnaziální vzdělávání (dále jen RVP GV). Tam se v první verzi objevil dramatický obor v kategorii doplňujících oborů společně s latinou a deskriptivní geometrií s odkazem na možnost zařazení do školního vzdělávacího programu podobně jako je tomu u RVP ZV. V druhé, pilotní a zatím poslední verzi však byly ze základního materiálu doplňující obory zcela vyřazeny. Chápeme vyřazení doplňujících oborů ze základního materiálu jako krok, který vychází vstřícně požadavku nechat školám samotným více volnosti při tvorbě svého vlastního školního vzdělávacího programu, tedy i ve volbě dalších doplňujících vzdělávacích oborů. Zároveň se ale obáváme, že se tak opět dostane dramatické umění zcela mimo zájem gymnázií a že oblast Umění a kultura zůstane nadále ochuzena o třetí, zcela svébytné a nezastupitelné umění, umění dramatické. Nemusíme připomínat, že nejde jen o divadlo, ale o všechny další dramatické druhy a žánry (film, televize, video...) a že toto umění tvoří podstatnou část kontaktu mladé generace s uměním vůbec. Součástí oblasti Umění a kultura je také propojující téma Umělecká tvorba a komunikace, kde je s dramatickým uměním počítáno, ovšem vzhledem k vyjmutí dramatického oboru z RVP GV není na co navazovat a co propojovat.

Ve druhé, pilotní verzi RVP GV tedy dramatický obor zcela chybí. Dokonce zmizel i stručný odkaz v oblasti Umění a kultura o možnosti doplnit oblast o třetí obor, obor dramatický. Ani v „Podpůrných prostředcích pro učitele“, kde jsou uvedena „Přířezová témata“ - Výchova k sociálním dovednostem, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova a Mediální výchova a „Další (doplňující) vzdělávací nabídka - inspirace pro výuku, náměty na semináře, metodické materiály aj.“ (Tvůrčí semináře pro oblast Umění a kultura - Hudební obor a Výtvarný obor a Tvůrčí psaní) - není dramatický obor vůbec zmíněn, přestože jsme i nabídku seminářů a dílen pro dramatický obor zpracovali. Postoj Výzkumného ústavu pedagogického v Praze musíme proto považovat nikoliv za opomenutí, ale za těžko pochopitelný záměr dramatický obor z RVP GV vyřadit v jakékoliv podobě.

Za jeden z podstatných prvků našeho pojetí dramatického oboru na gymnáziích považujeme důraz na proces komunikace divadlem, komunikace jednáním v situaci. Obsahem výuky nejsou tedy dějiny dramatické literatury, ale divadlo jako prostředek komunikování. Jde o vrstevnatý proces komunikace, ve kterém má důležité postavení dramatická hra, a o proces vzniku divadelního díla a jeho komunikace divákům.

Nejde jen o to, aby se studenti seznamovali s dramatickým uměním, ale také o to, že právě dramatický obor může významně (a mnohdy nezastupitelně) přispět k naplňování klíčových kompetencí pro gymnaziální vzdělávání, kterými jsou: kompetence učit se učit, kompetence řešit problémy, komunikační kompetence, sociální a interpersonální kompetence a občanské kompetence.

Dramatický obor rozvíjí celé komunikační spektrum, kultivuje oblast komunikace slovní i mimoslovní, a to jak v rovině sdělování (sdělování s porozuměním použitým komunikačním prostředkům i s pochopením pro adresáty sdělení a s ohledem na ně), tak i v rovině naslouchání (citlivému vnímání a chápání sdělení druhých). Rozvíjí komunikační i estetickou kvalitu základních prostředků lidského dorozumívání, lidského hlasu a těla. Inscenační práce a komunikace s diváky vede k prověřování srozumitelnosti použitých prostředků i sdělení jako celku. Jednání v herních situacích je využíváno jako jeden z možných principů tvorby i jako způsob uchopování skutečnosti, založený nejen na racionálním chápání, ale i na prozkoumávání hrou, přímým jednáním a prožitkem při něm. Je tak kultivována hra jako princip pozitivního přístupu k sociální realitě. Jednání v herních situacích rozšiřuje schopnost experimentovat, hledat neobvyklá řešení vznikajících situací a v běžném životě pak nacházet chování adekvátní dané situaci a účinně řešit vznikající problémy a konflikty. Přijetí role v herní situaci a vytváření jevištní postavy v procesu inscenační tvorby rozvíjí schopnost empatie, vcítění se do druhého, porozumění jeho chování na základě prozkoumání jeho vnitřního prožívání a motivací jeho jednání. Dramatické umění má v našem pojetí dramatického oboru vždy podobu skupinové tvorby. Při ní se studenti učí principům komunikace ve skupině, kooperace, práce v tvůrčím pracovním týmu. Současně s vlastní tvorbou jsou studenti vedeni k účtům k umělecké tvorbě druhých i k jejímu poučenému hodnocení a kritickému posouzení.

Nezanedbatelný vliv mají zážitky z vlastní tvorby na životní orientaci v budoucnu. Možnost využití divadla jako aktivní náplně volného času nejen v pozici diváka, ale i aktivního tvůrce (členstvím v amatérských divadelních skupinách, účastí v tvůrčích divadelních dílnách, seminářích a kurzech) považujeme za cennou právě proto, že přináší kontakt s lidmi ve vzájemné tvůrčí komunikaci. Komunikaci s těmi, s nimiž studenti pracují společně ve skupině na vytvoření inscenace, komunikaci uměleckého díla divákům a komunikaci s diváky. Divadelní představení chápeme jako setkání a společné sdílení, živou, bezprostřední, ničím nenahraditelnou interaktivní komunikaci.

Neexistenci dramatického oboru na úrovni gymnaziálního vzdělávání proto považujeme za vážný handicap nejen pro uchazeče o studium některého z oborů dramatického umění na vysokých školách, ale pro kulturní vzdělání a rozhled a osobnostně sociální rozvoj všech absolventů gymnázií. Žádáme proto zařazení dramatického oboru do oblasti Umění a kultura RVP GV jako třetího oboru vedle oboru výtvarného a hudebního.

Obracíme se proto na všechny, kteří považují umění včetně umění dramatického za nedílnou součást lidského poznávání a chápání světa, a tedy i za nedílnou součást vzdělávání a výchovy, aby podpořili naši snahu o zařazení dramatického oboru do Rámcového vzdělávacího programu pro gymnaziální vzdělávání. Svá stanoviska můžete adresovat na Divadelní fakultu Janáčkovy akademie múzických umění, Mozartova 1, 662 15 Brno, na Divadelní fakultu AMU, Karlova 26, 116 65 Praha, nebo přímo PhDr. Jaroslavu Jeřábkoví, CSc., řediteli Výzkumného ústavu pedagogického v Praze, Novodvorská 1010/14, 142 01 Praha.

V Brně a v Praze dne 1. ledna 2005

Podepsáni:

doc. PaedDr. Silva Macková, proděkan DiFA JAMU, ateliér dramatické výchovy DiFA JAMU
Jaroslav Provazník, vedoucí katedry výchovné dramatiky DAMU

V 1. čísle Deníku DS byla v článku *Poznávat svět prostřednictvím krásného slova* zmíněna Výzva k zařazení dramatického oboru do Rámcového vzdělávacího programu pro gymnaziální vzdělávání. Na tuto výzvu už reagovala řada jednotlivců i institucí (viz poslední číslo *Tvořivé dramatiky* nebo webové stránky katedry výchovné dramatiky na www.amu.cz), ale je možné se k ní stále ještě připojit, protože Výzkumný ústav pedagogický veřejně připomínkové řízení o RVP pro gymnaziální vzdělávání zatím neuzavřel. Pokud máte zájem tuto výzvu podpořit i vy, můžete se pod ni podepsat na jednom z archů vystavených buď ve foyer kina *Vesmír*, nebo ve vřátnici Národního domu, nebo v redakci Deníku Dětské scény.

Dnes hrají...

Kyselé rybičky, ZUŠ Chlumeč nad Cidlinou

V souvislosti s ústředním tématem dne jsme se soubory, které dnes hrají, zavedli řeč na hry, hraní a herectví. Zajímalo nás, jak děti vnímají svoje vlastní hry „na něco“ a „hraní divadla“. Dětské herci a herečky hledali přírovnání, které by vystihlo jejich zážitek, pocit z hraní (a hraní si). Ve svých krátkých textech nechali nahlédnout do svých představ o rolích a postavách, jež by si chtěli někdy zahrát... Příjemná setkávání přejí,

EB

No co si hrajete, jaké hry (si) hrajete?

■ Třeba hrajeme na obra. To je taková hra, že obr vzal lidem takové věci jako štěstí, lásku a oni si to museli od něho vybojovat. Koho obr uvidí, že se hýbá, tak ten je prostě z kamene a může ho zachránit jen ten, kdo má nějakou věc, třeba sponku.

■ Hrajeme si na zajíce a na vlka, na domečky, na zvířata a pohádkové bytosti.

To jsou asi hry, co hrajete v dramataku, ale já se ptám spíš na hry, které hrajete venku, sami nebo s kamarády.

■ Tak třeba přehazku nebo přes síť.

■ Na schovávanou, míčové hry, fotbal.

■ Na maminku a na tatínka. Na školu určitě ne.

■ A tak to já zase jo.

■ Spíš hrajeme flašku, na koho padne to víčko, ten jako odpovídá, a na koho padne ten spodek té flašky, ten dává otázku.

■ My si hrajeme občas, když má někdo nějaké zbraně, takové dřevěné, tak si hrajem na vojáky.

■ Na upíra jsme hráli spíš na dramataku.

■ A já i takhle doma - mě baví o loutkářství - takže si hraju s maňásky.

Jaký je rozdíl mezi tím, když si takhle hrajete venku (třeba na vojáky) a tím, když teď hrajete divadlo v souboru?

■ Hlavně v tom, že to hrajem před lidma. To určitě.

■ Nebo pro mě je to takové, že hraju ještě s někým a že ho musím i podržet...

■ Je to prostě víc týmové.

■ Je to ta kolektivní práce, no.

■ Musíme spolu v tom spolupracovat hodně a děláme to vlastně i pro lidi, aby je to potěšilo.

A když si člověk hraje sám pro sebe, tak ho to netěší?

■ Třeba ho to těší, ale prostě ti lidi, kteří by šli na to divadlo, tak tohle vlastně nevidí, takže my jim to zprostředkováváme tím, že hrajeme divadlo.

■ Mně to přijde zase jako takové divné, když člověk hraje sám pro sebe; v divadle to může předat, tu pohádku dalším lidem. Oni to uvidí a pak třeba můžou udělat nějakou jinou pohádku podle svého názoru, zase pro lidi.

Má něco společného ta hra bez diváků a to, když hrajete divadlo?

■ Má; v tom, že si to my musíme sami vytvořit, že to nejde, aby nám to někdo řekl, jak to máme dělat, je to vlastně společné.

■ Divadlo máme naučené a když hrajem obyčejnou hru, tak si vymyslíme takhle hnedka.

■ Třeba když si hrajem nějakou hru, kterou už někdo znal, tak vlastně hrajeme podle těch pravidel. Můžeme si ještě udělat podle sebe svoje pravidla, když si něco vymyslíme po svém.

Jak v souboru děláte divadelní představení - hrajete si a pak z toho něco vznikne nebo máte nejprve text?

■ No, my to děláme tak, že si to představení vždycky vymyslíme; paní učitelka nám dá třeba téma, my se rozhodneme... Tak třeba teďka hrajeme o těch medvědech, tak nám dala téma „Na medvědy“.

■ Příběh taky vymyslíme. Rozdělíme se třeba do skupin po čtyřech a potom každý vymyslí nějaký nápad o medvědech.

■ Paní učitelka nám třeba dá nějaké pohádky o medvědech. My jsme říkali, jestli se nám to líbí nebo nelíbí a rozhodovali jsme se, co z těch pohádek si vybereme. Paní učitelka přinesla tři pohádky a nám se všechny tři líbily, tak jsme je dali dohromady do toho představení.

Kdybyste měli říct, jaké to je hrát divadlo... Zkuste to k něčemu přirovnat - je to jako když...

■ Jsem plný jídla. Cítím takové těžko.

■ Ze začátku v tom je trochu ta tréma, ale pak už je to úplně jiné.

■ Mně to připadá jako třeba když se vznáším v oblacích, je to strašně příjemné, když to můžu někomu předat.

■ Je to jako když si říkáme vtipy.

Proč vlastně lidi hrají divadlo? Proč ho hrajete vy?

■ Protože to prostě chceme podat těm lidem, kteří mají to divadlo rádi; když jsou třeba ve špatné náladě, tak si pustí nějaký film nebo divadelní hru a hned mají lepší náladu...

■ Prostě hrajeme to tak pro radost.

■ Ale hlavně - to divadlo - není to nic jako kroužek, ale spíš jako naše hobby, dělají to lidi, kteří chtějí a ne proto, že musejí. Protože nás to baví.

■ A navíc - já si přitom i docela odpočinu, když to může být třeba humorné.

■ Mně se zase líbilo, jak to bylo v tom národním obrození - aby ten jazyk neumřel, abychom furt vydávali, měli vlastní řeč, abychom předávali dál třeba ty písničky lidové, aby se nezapomněly, nebo ty pohádky, abysme je prostě dávali dál těm novým generacím.

■ Aby lidi věděli, že nejsou jen ty hrubé věci, ale že je i něco, při čem si můžou odpočinout a co se jim líbí. A i když to znají, že je to pobaví.

Členové souboru

Kyselé rybičky popisují role,

které by si chtěli zahrát:

Já bych chtěl hrát roli výpravčího na malém vesnickém nádraží, kde by to vonělo lesem a borůvkami a pryskyřicí. Jezdily by tam parní lokomotivy a na hradle by se musely výhybky přeměňovat ručně. Prostě aby tam byla ta vesnická idylka a kamarádství.

Mně ani tak nejde o to si zahrát hlavní roli, ale láká mě si zahrát kartáček na zuby nebo šampón a prostě něco na ten způsob. Takovouto pohádku nebo příběh právě s těmito věcmi, které se běžně používají a je to tedy aspoň podle mě námět k dalšímu příběhu, který náš soubor Kyselé rybičky možná bude hrát.

No já bych chtěla být praštnou holkou, protože si myslím, že by na mě tato role šla, protože jsem taky tak trochu praštná.

Chci být vojáčkem, protože si na něj rád hraju.

Chci být - tedy hrát popeláře, protože se rád hrabu v odpadcích.

Já bych chtěl hrát starého šilence. Protože je to těžká role.

Já bych chtěla hrát mořskou pannu. Protože se mi líbí její role.

Chtěla bych hrát mouchu, protože bych chtěla létat a mít nádherné velké oči.

Já bych chtěla být zvíře: štěně salašnického bernardýna. Pohádková bytost: skřítek, lesní víla.

Ptala se a zapisovala EB

Upoutávka na představení

U medvědů

Dnes hrají...

Přemyslata, DDM Praha 8

Vzpomenete si na hry, které jste rádi hráli nebo hrajete?

- Já si ráda hraju na čarodějnicí.
- Když jsem byla malá, tak jsme si se ségrou a s bratrance hráli na školu.
- My si hrajem na různé situace v různých filmech.
- Jo my taky.
- Třeba Pána prstenů.
- A Star Wars.
- Já si ráda hraju se svým malým synovcem, je jedno na co, třeba že je miminko.
- Já jsem si hrál na doktora.
- A se sestřenicí si hrajeme, že ona mě něco učí a já jsem hrozně hloupá a ona mi to vysvětluje.
- A já ráda vařím z písku, píšu si jídelní lístek a chci, aby tam chodili moji příbuzní.

Jaký je rozdíl mezi hrou venku, s kamarády a mezi tím, jak hrajete divadlo v dramatu?

- Tak když si hrajem s kámošema, tak tam nejsou ti okolní lidi.
- A není tam tréma.
- Nedbáme na to, jak to vlastně vypadá. Jenom hrajeme.
- Nemusíme se na to tak soustředit, většinou se dostaneme do té hry a je nám to trošku jedno, jak vypadáme, co přitom říkáme.
- Snáz se do toho dostává, do té dětské hry.

Můžeme hrani divadla k něčemu přirovnat, připodobnit? Je to jako...

- Prožívat jiný život.
- Já bych to asi připodobnila k výstavě nějakých obrazů, které se týkají jednoho tématu...
- Je to jako hrát finále mistrovství světa v počítačových hrách.
- Já beru i hrani divadla jako hru, hru na něco, moc ty rozdíly mezi tím nevnímám nebo necítím, pro mě osobně. Je to možná i tím, že hrajeme i různé dramatické hry, než se do toho dostaneme. Ten přechod mezi tím je pro mě tak slabý, že to není žádný velký předěl.
- Já si zase nemyslím, že to představení, co teď hrajem, že to je úplně jako divadlo. Asi bych to spíš brala jako tu hru. Kdybych to měla srovnat, i pro nás, tím že to nehrajem tak jako mechanicky, pro nás je to pořád ta hra. Jakoby v tom.
- Z improvizovaných her vzniká divadlo.

Znamená to, že používáte hry a improvizace v průběhu vzniku představení?

- Rozhodně úplně nejdřív máme improvizace a co z toho vznikne, ten prvotní nápad.
- Pak si ustálíme ty scény.
- Improvizace je třeba to, co říkáme, naše repliky; na to vůbec nemáme scénář. Každé představení je úplně jiné.
- Máme jen určité body, kterých se pokaždé držíme, abychom věděli, k čemu dojít.
- Tohle představení vzniklo kvůli oslavám narození H. Ch. Andersena, vzniklo to z té předlohy Pasáček vepřů, ale stejně jsme si to udělali po svém.
- I když ten hlavní prvek tam zůstal. Vzali jsme si hlavní myšlenku a tu jsme rozehráli.

Proč vůbec lidé hrají divadlo, jaký to má smysl?

- Já si myslím, že to úplně nemůžu posoudit, protože herec nejsem...
- Nejsme na to tolik zkušení.
- Někteří lidi ví, že mají talent a ví, že by se tím třeba měli nějak prosadit. Někteří chtějí získat kontakty a tak...
- A chtějí si ten talent rozvíjet.
- Učíme se ve skupině komunikovat s ostatními lidma. Některá ta cvičení jsou na to zaměřená.
- Člověk nabírá nějaké nové zkušenosti.

Členové souboru Přemyslata a role, které by si chtěli zahrát:

Psychodrama s milostnou zápletkou, kde bych ztvárňoval depresivního a zároveň cholerickeho smutného hrdinu, jehož osud v příběhu pravděpodobně nedopadne dobře, jelikož neunesse tíhu okolností a vykoná hřích (vraždu). Záleželo by mi hodně na tom, aby v příběhu byl velký prostor pro vyjadřování mých citů, emocí, psychických stavů a chodu myšlenek. Nezáleží mi přímo na dějové lince, ale na citovosti postavy.

vy. Asi by to byly spíše kladné postavy, ale které si svými špatnými činy a city zajistí tragický osud.

Nejraději ze všeho bych hrála dámu asi tak z 19. století, černovlasou (asi), nejspíše okolo dvaceti let. Ze začátku hry by byla dost drzá, nafoukaná a na svou dobu neobvykle otevřená. Pak by ale dostala nějakou „lekcí“ a její povaha by se úplně změnila do uzavřené dámy ve svém vlastním světě. Kdybych byla tou dámou, nejspíše bych se s někým chtěla hádat, asi o tom, kde je vlastně moje místo. Hádala bych se se starým mužem (mým příbuzným). Nebo bych (na konci imaginárního představení) vedla monolog o tom, co by bylo, kdybych lekcí nedostala a kdybych nezměnila svůj životní styl, jestli je to tak lepší atd.

Ideální postava - nenápadný muž v černém, o kterém by nikdo nic nevěděl. Byl by (v duši) hodný, hodně nenápadný, vyrovnaný, ale lidé by ho viděli ze špatné stránky. Ta postava by byla čaroděj! Ten by pořád někoho zachraňoval!

Moje ideální postava by byla nějaká například lesní víla. Žila by daleko od civilizace v lese, kde je klid a může tam žít svůj vlastní jednoduchý život. Nezatěžuje se problémy moderní civilizace, jediné čím se trápí je to, že se letos urodilo málo hub. Může jít kam chce a kdy chce, může komunikovat se svým okolím, se zvířaty, stromy, rostlinami a třeba i se vzduchem. Potkává různé zbloudilce a pomáhá jim najít cestu domů.

Čtěla bych si zahrát nějakou zajímavou postavu, nějakou tajemnou - něčím zvláštní. Například bych chtěla být osoba, která řeší nějakou záhadu nebo být součástí té záhady. Bylo by to představení, do kterého bych se určitě vžila a myslela bych si, že ta postava, kterou hraju - nehraju, protože bych se do ní cítila a zapomněla na všechno ostatní. A to je na divadle to nejdůležitější!

Žádnou určitou postavu nemám. Ráda bych si vyzkoušela rozličné, ale pokud bych měla možnost, ráda bych si zahrála Elizu Doolitlovou (ze hry Pygmalion - My Fair Lady).

Ptala se a zapisovala EB

Upoutávka na představení

Sviňáček

Dnes hrají...**dDDD, ZUŠ Děčín**

Název souboru oficiálně znamená Děčínský dětský divadelní dorost; neoficiálně pak Děčínští diblíci drtící divadlo.

Na co jste si hráli, když jste byli malí, třeba před domem?

- Na prodavačku.
- S barbínama a každá ta barbína byla královna a to jsme byly jako my.
- Na schovku.
- Na rodinu.

Jaký je podle vás rozdíl mezi tou dětskou hrou a tím, když hrajete divadlo v souboru?

- Ta dětská hra je úplně nespoutaná, tam nejsou určené takové ty hranice. V tom divadle máme přece jenom režisérku, která nás někam směřuje. Která to tak nějak řídí.
- Rozdíl je tak trochu taky v tom, co tím chcete říct. Když si hrajeme jako malí, tak třeba tím chceme něco dokázat, ale přece jenom, když hrajeme hru (divadelní), tak je to vážnější.
- Tady je důležité to, jak to zahrajem, že nám na tom záleží, aby to dávalo smysl. Je to uspořádané.
- Děti u toho tak nepřemýšlejí. Když jsme byli malí, bylo to úplně jedno, nebyly ty scénáře. Nebyl scénosled, hráli jsme si tak, jak nám to přišlo na mysl. „A ty budeš jako...“

Co člověku přináší dětská hra a co mu přináší hraní divadla?

- V divadle už ukazujem i jiným lidem to, co nás baví. Když jsme byly malí, hráli jsme si pro sebe, v tom svém kamarádkém kroužku. Teď to hrajeme většinou pro větší množství lidí.
- A ukazujeme u toho svůj názor.
- Ty dětské hry, to jsme se dostali úplně do jiného světa. Do svého světa.
- Asi jsme to víc prožívali. Když jsem tam byla ta královna, tak jsem byla prostě královna.

Kdybyste měli hrát k něčemu přirovnat, co by to bylo. Hrát divadlo je jako...

- Je to jako převtělení se do jiné postavy.
- Mělo by to tak být. Tu roli co máme, musíme hrát úplně se vším všudy.
- Nevím, k čemu to přirovnat, prostě jako když něco hledáte nebo když jdete pořád stejnou cestou. Každé představení jdete pořád tou stejnou cestou a třeba občas ještě něco jiného najdete, něco víc, co se potom do toho dá přidat.
- Hledání nového.
- Je to prima. Hrozně zajímavé.
- Na jednu stranu je to hrozně velká radost, ale na druhou stranu je to strašně moc náročné, když zkoušíme, ale stejně mě to baví.
- Předvádění. Ukázat se před lidma.
- Každý herec má v sobě kousek exhibicionisty.

Jak významná je hra, hraní si jenom tak v přípravě představení ve vašem souboru?

- Často si jen tak hrajeme a pak z toho něco vznikne, třeba postava, představení...
- Vzhledem k tomu, že my hrajeme s maňáskama, tak tím víc si hrajeme, protože s nima se dá dělat hodně blbostí. Moc věcí, které s nima uděláme, vypadá srandovněji, než kdyby to udělal sám člověk.

- To jsou naše hračky.
- Nejdřív jsme ani nevěděli, jak budou ti maňásci vypadat. Nějací byli v dramatu a každý pátek, co jsme chodili na zkoušky, tak jsme si tam s nima blbnuli, zkoušeli co se dá, až pak pomalu to začalo mít nějakou podobu. Pak už scénář...
- Scénář se tvořil postupně. Nejdřív jsme nevěděli, jestli budeme mít paravan nebo na čem to hrát. Příběh už byl daný, ale ty dialogy jsme vymýšleli.
- I ta hra a hraní si, improvizace, to samotné má velkou roli. Sice máme scénář, ale nemusíme ho říkat slovo od slova. Je to takové volné, držíme se scénáře, ale můžeme si tam něco přihodit.
- Záleží taky na publiku. Minule v Náchodě byla výborná zkušenost, diváci spolupracovali. Jeden kluk, co tu s námi není, ten si tam hodně přidával, víc jsme si hráli.
- Taky si myslím, že jsme si hodně hráli, když jsme k tomu dělali muziku.
- Těšili jsme se na zkoušky, těšili jsme se, až bude pauza, protože tu hudbu jsme dělali o pauze. Tak jsme ani nesvačili, nic, a běželi jsme dolů do nauky, k piánu, kytárka a už jsme začali.
- Hudba tam zabírá hodně místa, je to takový malý erotický muzikál.

Co člověku hrání divadla přináší a co to po něm naopak požaduje?

- Požaduje hodně času.
- Pocity při hraní - ty nejlepší.
- Dává to hodně nových kamarádů, zkušenost, zážitky, radost.
- Sebejistota u tabule, okecáš všechno.
- Odhazování trémy.
- Podle toho před jakým publikem.
- Jde i o to, jestli třeba víme: jo, teď tam sedí porota, teď to musí být dobré, jestli to nebude dobré, tak...
- Nejhorší jsou příbuzní, uf.

Členové souboru dDDD píšou o rolích, které by si chtěli zahrát:

Jednou bych si ráda zahrála v představení pěknou megeru, kterou by však měli všichni rádi. To asi nepůjde, tak aspoň v představení, které by bylo bohaté na zpěv a tanec, protože to mě u divadla také hodně zajímá. A nebo bych si zahrála sama na sebe. To by možná mohla být chvíli jak komedie, tak i tragédie.

Chtěla bych si zahrát šťastnou, zamilovanou dívku, která ví, co od života chce a jde si za svými cíli. Zároveň je ale dobré vyzkoušet si role naprosto odlišné od vaší postavy... To může poskytnout mnoho rad do života.

Úplně vysněnou roli zatím nemám, ale zatím by mi stačila role psychicky labilního člověka (po jakékoliv stránce) nebo třeba i drogově závislou. Taková šance se mi ještě nenaskytla, ale určitě bych si to chtěla někdy zahrát vážně.

Bylo by mi to vcelku jedno, ale moc bych si přála se dál věnovat hraní divadla nebo filmu. Chtěla bych si zkusit klidně nějakou roli v hororu nebo zápornou roli, ty se prý hrají nejlépe. Teď mě ještě napadl dětský sen. Být princeznou?? No uvidíme!

Role kaskadéra.

Ptala se a zapisovala EB

Upoutávka na představení**O líné a lakomém**

Textová předloha představení **O líné a lakomém****O líné dívce a lakomém kupci**

Zlatý jelínek - Kavkazké pohádky vypravuje Jaroslav Tafel

Svět sovětů, Praha 1967

Byla jednou jedna matka a ta matka měla dceru. Jmenovala se Huri a byl tuze líná. Celý den nic nedělala, jenom tuhle písničku si zpívala:

*„Práce je dřina
a já jsem líná,
radši si sednu,
ani se nehnu,
budu si jen zpívat
po lidech se dívat
zešíroka zívát
a v noci v posteli
hezké sny mívát.“*

Matka už nevěděla, co si s tou línou Huri počít. Nejlip, když se vdá, ale kdopak se ožení s tak línou holkou.

A tak matka chodila a všude línou Huri vychvalovala, jaká že je pracovitá, že jí práce jenom v rukou hraje. Jak rychle přede, jak rychle tká, jak krásné košile z plátýnka ušije, napeče chleba, navarí jídla a ještě si pěknou písničku zpívá.

Každý se divil, všude o tom povídali, až se to doslechli bohatý lakomý kupec. To by byla panečku nevěsta - rychle přede, rychle tká, hned krásné košile z plátýnka ušije, napeče chleba, navarí jídla a ještě pěknou písničku zpívá!

A tak se ten lakomec rozhodl, že se s Huri ožení. A jak si aspoň bavlnu zaplaťte!“

„Jedu na dalekou cestu, máš tady světlici plnou bavlny, pěkně jí upřed, plátýnko utkej a hezké košile z plátýnka ušij.“

Kupec odjel, líná Huri si sedla a začala si zpívat:

*„Práce je dřina
a já jsem líná,
radši si sednu,
ani se nehnu,
budu si jen zpívat,*

*po lidech se dívat,
zešíroka zívát
a v noci v posteli
hezké sny mívát.“*

„Žbluňky, kuňky, kuňk , žbluňky.“
„Ach vy má děvčátka, Žbluňky a Kuňky, jistě máte pěkné člunky a pěkná vřetýnka, nadělejte plátýnka. Já vám bavlnu přinesu,“ povídá líná Huri.

„Kvák, kvák, kvák,“ zakvákaly žáby.
Huri myslela, že říkají tak, tak, tak, měla z toho velkou radost a pospíchala domů.
Nic se nerozmyslela, naložila bavlnu na vůz, odjela k řece a všechnu bavlnu do řeky vysypala.

A zas si sedla doma a zpívala si tu svou písničku:

*„Práce je dřina
a já jsem líná,
radši si sednu,
ani se nehnu,
budu si jen zpívat,
po lidech se dívat,
zešíroka zívát
a v noci v posteli
hezké sny mívát.“*

Dni utíkaly a najednou si líná Huri vzpomněla, že muž se vrátí. A tak šla k řece pro plátno:

„Děvčátka milá, Žbluňky a Kuňky, zdalipak jste bílé plátno nadělaly?“

Ale žáby nic, kuňkají, jako by se nechumelilo.

Líná Huri se rozzlobila:

„Tak mi aspoň bavlnu zaplaťte!“

Ale kdepak žáby.

Huri se rozzlobila ještě víc, vlezla do řeky a chtěla žáby pochyty. Ale místo žáby chytila nějaký kámen. Výtáhla ho z vody, a ona vám to byla hrouda zlata. Líná Huri poděkovala Žbluňkám a Kuňkám a šla domů.

Zlato dala na polici, sedla si a zpívá:

*„Práce je dřina
a já jsem líná,
radši si sednu,*

*ani se nehnu,
budu si jen zpívat,
po lidech se dívat,
zešíroka zívát
a v noci v posteli
hezké sny mívát.“*

Netrvalo dlouho a lakomý kupec se vrátil A co prý to leží na polici? Kouká, ona to hrouda zlata.

„Kdes vzala to zlato?“ povídá kupec.

„Bavlnu jsem upředla, plátýnko jsem utkala, košile jsem ušila, dobře jsem je prodala, kus zlata jsem dostala,“ řekla Huri.

To se rozumí, lakomec byl v sedmém nebi, ani si tu svou příčinlivou ženu vynachválit nemohl.

Pozval tchyni, vyčastoval ji jak náleží, dárky jí nakoupil a moc si libovat, jak dobře svou Huri vychoval, že je taková hodná a pilná.

Ale tchyně se polekala, věděla, že bude zle, až kupec přijde na to, jak ho oklamala.

Najednou vletěl oknem veliký ošklivý brouk a začal lítat kolem stolu.

Matka líné Huri honem vstala, klaní se broukovi a povídá:

„Pěkně vítám, tetičko, kdepak jsi tak dlouho byla, že o sobě nedáš ani vědět? Vidiš, vidiš, to máš z té práce. Já ti vždycky říkala, že to s tebou takhle dopadne.“

Lakomý kupec se podivil:

„Copak to děláš? Proč se tomu ošklivému broukovi klaníš?“

„To není žádný ošklivý brouk,“ řekla matka líné Huri, „to je naše tetička. Byla chudák tak pracovitá, až se z toho celá scvrkla a stal se z ní brouk. To u je tak u nás v rodě. Moc rády pracujeme, ale z práce usycháme.“

Lakomec se polekal, že se mu jeho žena taky promění v takového ošklivého

A od té doby nesměla líná Huri pracovat. Celé dny nic nedělala, jenom seděla a zpívala si tu svou písničku.

A tak tam žiji dodnes, líná Huri je ještě lénější a ten lakomec, ten je ještě lakotnější, když jsem k nim přišel, dostal jsem notné bití a žádné jídlo a žádné pití.

Textová předloha představení **U medvědů****Jak šel medvěd na námluvy**

Hana Doskočilová: Pohádky pro děti, pro mámy a pro táty

Albatros, Praha 1997

Sníh roztál a jen v důlcích po něm zbyly rybníčky. Rybníčky slunce vysušilo, povytáhlo ze země trávu a bylo jaro.

Medvěd si vykračuje pěšinou, tlapy v mokré trávě, hlavu v povětří, a že měl dobrou náladu, do fousů si broukal:

*„Kdybych přešel tři hory, tralalá tralalí,
tak mě nohy nebolí, tralalá tralalí...“*

Vtom se opodál mezi stromy cosi pohnulo. Medvěd se zastavil, podívá se líp a dech se mu zatajil:

Na zeleném plácku sedí medvědice, zlatá krasavice, ve studánce máčí packu a češe si kožíšek. Pomalu

a pečlivě, nevidí neslyší, jen medové chlupy jeden ke druhému rovná, aby se leskly jako sluníčko.

Medvěd hned poznal, že je to medvědí

nevěsta. A právě takovou si vždycky přál! Honem se rozhlíží po okolí, co pěkného by jí dal, aby na námluvy nepřišel s prázdnou.

Utrhl na keři šipkovou růži, nejkrásnější mezi růžemi, a položil ji vedle medvědí nevěsty do trávy. Ale medvědice nic. Dál si na zeleném plácku češe zlatý kožíšek.

„Přinesl jsem ti růži,“ upozornil medvěd nesměle.

„Vidím,“ broukla medvědice. „Jenomže má trny! A už jsem stejně po snídani.“

Medvěd zesmutněl. Hodil růži do studánky a šel se rozhlédnout po něčem ještě pěknějším, co by se medvědí nevěstě zalíbilo.

Našel vzácný červený kamínek.

Sotva jej však ukázal na zeleném plácku, medvědice, zlatá krasavice, honem zavřela oči a povídá:

„Jdi s tím pryč! Červená barva mi vždycky připomene, jak jsem si loni rozřízla packu.“

A zase bylo po námluvách. Medvěd zahodil vzácný kamínek do houští, ať se však roz-

hlížel, jak se rozhlížel, nic pěknějšího už nenašel.

Vrátil se na zelený plácek celý nešťastný, jen tam tak postával a nevěděl si rady.

„Pochlub se, medvěde. Copak jsi mi přinesl?“ ptá se zlatá medvědice. A česala se dál.

„Nic,“ přiznal se medvěd a už chtěl odejít s nepořízenou.

Ale medvědice, jak to uslyšela, najednou zpozorněla a přestala se česat:

„Ty jsi za mnou přišel jenom tak?“

„Jenom tak.“

„To se ti asi líbím?“

„Líbíš.“

„Možná bys mě chtěl i za nevěstu?“

„To bych doopravdy chtěl,“ povídá medvěd. A medvědice, zlatá krasavice, se rozesmála jako všechny zvonce na všech zvoničkách.

„Proč jsi to neřekl hned?“

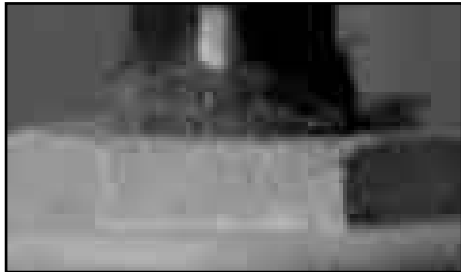
Vzala medvěda za packu, dali sbohem zelenému plácku a běželi zvat medvědy, co ještě nic nevědí, na medové svatební koláče.

Skolilo nás v neděli...

■ Vinou jablka ze školní jídelny ztratil recitátor II. kategorie jedničku vpravo nahoře. ■ Tváří se jak mrtvola poháněná větrem, řekla nečekaně Nina Martínková. ■ „Je to aspoň graficky čistý,“ prohlásil Pavel K. ve chvíli, kdy z monitoru redakčního počítače zmizel veškerý materiál a místo něj zářily do noci svíslé barevné proužky. Veverka. ■ „Dobrý den. Čertík tady není?“ ptá se muž vstupující ve 12:39 do redakce. ■ Máma mi to prostě donesla a já jsem se to prostě naučila. ■ Na přání Štěpána F. přestala v Trutnově v době představení fungovat mobilní síť. ■ V neděli ve 12.55 byl na Krakonošově náměstí spatřen bývalý český prezident Václav Havel s manželkou. Před návštěvou restaurace se zastavil u plakátu s programem Dětské scény. ■

HÁDANKA

Pondělní hádanka. Poznáte co to je? Odpovědi vhodte do redakční schránky.

DNEŠNÍ PROGRAM PONDĚLÍ - 13.6.2005

8.30 - 12.00
8.30 - 12.30
9.00 - 10.55
14.00 - 15.50

16.15 - 17.15
16.15 - 18.15
16.45 - 17.15
17.30 - 19.00
20.15

dílny pro děti ze souborů
semináře pro dospělé
3. blok vystoupení souborů pro veřejnost
3. blok vystoupení souborů
U medvědů Kyselé rybičky, ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou
Sviňáček Přemysláta, DDM Praha 8
O líně a lakomém dDDD, ZUŠ Děčín
diskusní kluby seminaristů
dětský diskusní klub
diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících ve 3. bloku
veřejná diskuse o inscenacích 3. bloku
večerní představení
Dětské divadelné štúdio - Ochotníček, Púchov
V pondelok pôjdem s tebou
On, ona a pán v čiernom

POZVÁNKA NA...

...dílny pro soubory

Od neděle běží dílny pro děti ze souborů. Chcete vědět, co vás na nich čeká a nemine? Možná vám naše dnešní nabídka pomůže vybrat si tu pravou.

V naší dílně se nevážeme na historii nebo zdejší pověsti. Poznáváme město trochu jinak než jsme zvyklí, jako místo, kde jsme buď poprvé nebo které jsme zatím neprozkoumali řádně. Zaznamenáváme např. struktury povrchů, zvuky města a dále s nimi pracujeme.

Honza Staněk

V mé dílně se snažím dětem ukázat a říct něco zajímavého z historie Trutnova. Dále se zaměřuji na pohyb jako výrazový prostředek. Konkrétněji: těžiště a soy těla, které využívám k hledání ztvárnění stromu a vody.

Vojta Maděryč

Budeme pracovat s papírem a místními legendami (přesně s jednou místní legendou). Vy-

sledkem by měly být mimo jiné papírové sochy, které budete mít možnost vidět, najde-li se pro ně vhodné umístění.

Kristýna Filčíková

Zamieravam sa na návrat k tichému počúvaniu vlastného tela (rozvíjanie kinestetického zmyslu), ktoré je podporené pohybovými akciami.

Hlasitými.

Ostatné utajené.

Anna Caunerová

Překlad ze slovenčiny do češtiny:

Zaměřuji se na návrat k tichému naslouchání vlastnímu tělu (rozvoj kinestetického smyslu), které je podpořeno pohybovými akcemi.

Hlasitými.

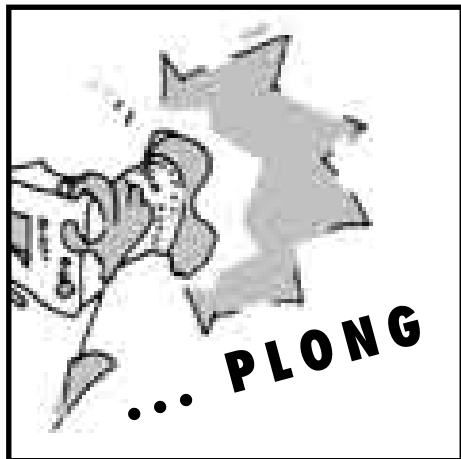
Ostatní tajné.

První díl slovensko-českého trutnovského slovníku:

chrbát	- záda
líčka	- tváře
cukříky	- bonbóny
aby sa vám páčil	- aby se vám líbil
prepáč	- promiň
lúbim ťa jako koňa	- volně přeloženo: mám tě moc rád

BLAŽKOVÁ 2005 - DÍL 4

SETKÁNÍ S FOTOGRAFEM

Deník Dětské scény - Trutnov 2005. Číslo 3.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Lukáš Horáček, Pavel Kocych. Foto: Michal Drtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 13.6.2005 v 0:10. Vychází - v sobotu 13.6.2005 ve 10.30. Náklad - 350 ks.